

Σχολή Επιστημών Υγείας και Πρόνοιας
Τμήμα Βιοϊατρικών Επιστημών

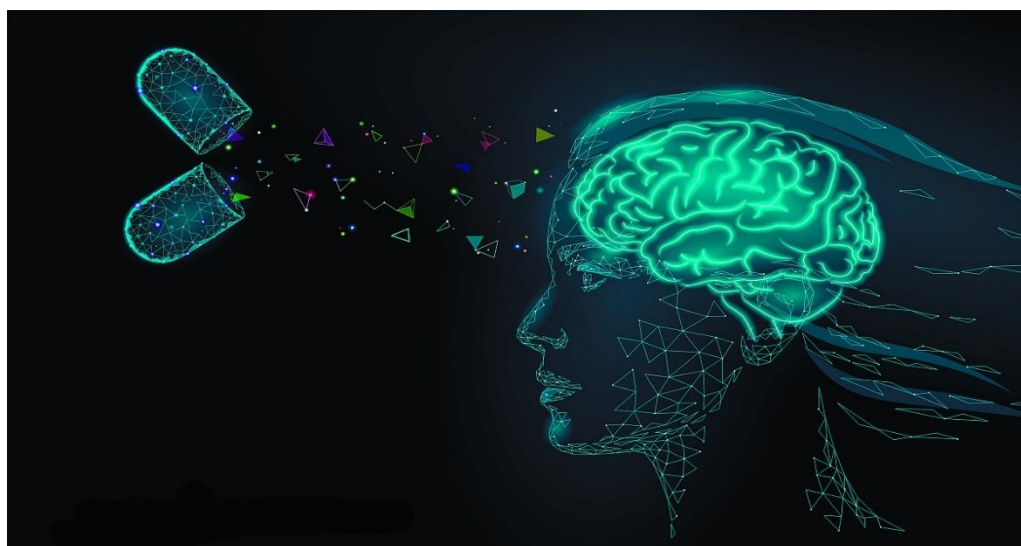
Εργαστήριο Χημείας, Βιοχημείας, Κοσμητολογίας

ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ναρκωτικά και δείκτες εγκληματικότητας

GRADUATE THESIS

Drugs and crime indicators

ΟΝΟΜΑ ΦΟΙΤΗΤΗ/NAME OF STUDENTS

Ελένη Σταματιάδη

Eleni Stamatiadi

ΟΝΟΜΑ ΕΙΣΗΓΗΤΗ/NAME OF THE SUPERVISOR

Μαρία Τράπαλη

Maria Trapali

ΑΙΓΑΛΕΩ/ΑΙΓΑΛΕΟ 2024

Faculty of Health and Caring Professions
Department of Biomedical Sciences

Laboratory of Chemistry, Biochemistry, Cosmetology

GRADUATE THESIS

Drugs and crime indicators

ELENI STAMATIADI

20678294

eleni.stamatiadi2002@gmail.com

FIRST SUPERVISOR

MARIA TRAPALI

SECOND SUPERVISOR

PETROS KARKALOUSOS

THIRD SUPERVISOR

CHRISTINE FOUNTZOULA

AIGALEO 2024

Επιτροπή εξέτασης

Ημερομηνία εξέτασης: 15 Ιουλίου 2024

	Ονόματα εξεταστών	Υπογραφή
1 ^{ος} Εξεταστής	Μαρία Τράπαλη	
2 ^{ος} Εξεταστής	Πέτρος Καρκαλούσος	
3 ^{ος} Εξεταστής	Χριστίνα Φούντζουλα	

Δήλωση συγγραφέα προπτυχιακής διπλωματικής εργασίας

Η κάτωθι υπογεγραμμένη *Ελένη Σταματιάδη* του *Γεωργίου*, με αριθμό μητρώου 20678294 φοιτήτρια του Τμήματος Βιοϊατρικών Επιστημών της Σχολής Επιστημών Υγείας και Πρόνοιας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, δηλώνω ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της πτυχιακής/διπλωματικής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος. Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Όνομα φοιτητή

Ελένη Σταματιάδη

Υπογραφή φοιτητή

Ευχαριστίες

Η παρούσα διπλωματική εργασία αποτελεί αποτέλεσμα πολλών μηνών και δεν θα μπορούσα να μην ευχαριστήσω θερμά την επιβλέπουσα καθηγήτρια και λέκτορα Βιοχημείας και Κλινικής Χημείας κα. Μαρία Τράπαλη για την άψογη συνεργασία και καθοδήγηση της. Στο σημείο αυτό, θεωρώ σημαντικό να ευχαριστήσω την οικογένειά μου που δεν σταματάει να με στηρίζει και να με παροτρύνει να πετύχω και να ζήσω το όνειρό μου καθώς και το συγγενικό και φιλικό μου περιβάλλον για την ηθική υποστήριξη που μου προσέφεραν όλα αυτά τα χρόνια των σπουδών μου.

Αφιέρωσεις

Στην οικογένειά μου, με αγάπη.

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική βιβλιογραφική εργασία, έχει ως στόχο τη σύνδεση των δυο πιο συχνών φαινομένων των τελευταίων δεκαετιών, τις ναρκωτικές ουσίες και το έγκλημα. Αρχικά, εισάγει τους αναγνώστες στην έννοια των ναρκωτικών, στο φαινόμενο της εξάρτησης που προέρχεται από τις συγκεκριμένες ουσίες αλλά και πως κατατάσσονται ανάλογα με την επίδραση που θα εμφανίσει στον χρήστη. Στο πρώτο μέρος, σημαντικό κομμάτι της παρούσας εργασίας είναι να γίνει πλήρως κατανοητή η έννοια της εξάρτησης από τα ναρκωτικά, η ευρέως ονομαζόμενη «τοξικομανία» ενώ στην συνέχεια αναφέρονται οι συνέπειες που θα υπάρξουν σε οποιοδήποτε άτομο αποφασίσει να προβεί σε χρήση ουσιών, με την επιδεξιότητα των ουσιών να λειτουργούν ως «μεγεθυντικοί φακοί» στην εκάστοτε ψυχική κατάσταση. Πιο συγκεκριμένα, αναλύονται οι εγκεφαλικές και συμπεριφορικές επιδράσεις. Ύστερα, μετά από μια πρώτη εισαγωγική ανάλυση στις κατηγορίες των κατασταλτικών και των διεγερτικών, εξετάστηκαν οι παράγοντες κινδύνου και συγκεκριμένα το κάθε ένα είδος ουσίας ξεχωριστά που αποδεδειγμένα οδηγεί στην εκδήλωση βίαιης συμπεριφοράς από τα ουσιοεξαρτόμενα άτομα. Αλκοόλ, κοκαΐνη, κάνναβη, αμφεταμίνες και Z-drugs «κατακτούν» το κεφάλαιο δύο. «Η εγκληματικότητα στην Ευρώπη», είναι ένα συμπληρωματικό αλλά ταυτόχρονα αρκετά συμβατό κεφάλαιο με την υπόλοιπη διπλωματική εργασία καθώς θεωρείται ισχυρό στοιχείο ο αναγνώστης να έχει μια εικόνα του τι επικρατεί γύρω του σχετικά με το θέμα του εγκλήματος και των υπολοίπων απάνθρωπων πράξεων. Ως εκ τούτου, αναφέρονται με εκτενής ανάπτυξη τα συχνότερα εγκλήματα που διαπράττονται από τους χρήστες. Επομένως, στο τελευταίο πλήρες κεφάλαιο, γίνεται η σύνδεση των φαινομένων με τα συσχετιζόμενα αδικήματα, με τα ναρκωτικά να χαρακτηρίζονται από τεράστιο δημόσιο κίνδυνο σε όλον το κόσμο. Τέλος, εξήχθησαν και παρουσιάστηκαν τα συμπεράσματα επί των παραπάνω.

Λέξεις κλειδιά: Ναρκωτικά, ουσίες, εγκληματικότητα, εξάρτηση, αδικήματα που σχετίζονται με τα ναρκωτικά

Abstract

The present diplomatic bibliographic work aims to connect the two most frequent phenomena of the last decades, narcotics and crime. First, it introduces the readers to the concept of drugs, to the phenomenon of dependence that comes from the specific substances and how they are classified according to the effect it will have on the user. In the first part, an important part of this work is to fully understand the concept of drug dependence, commonly known as "drug addiction", while then the consequences that will occur to any person who decides to use substances, with the dexterity of the substances to act as "magnifying lenses" in the respective mental state. More specifically, brain and behavioral effects are analyzed. Then, after a first introductory analysis in the categories of depressants and stimulants, the risk factors were examined, specifically each type of substance separately that is proven to lead to the manifestation of violent behavior by substance dependent individuals. Alcohol, cocaine, cannabis, amphetamines and Z-drugs "conquer" chapter two. "Crime in Europe", is a complementary but at the same time quite compatible chapter with the rest of the thesis as it is considered a strong element for the reader to have an image of what prevails around him regarding the subject of crime and other inhuman acts. Therefore, the most frequent crimes committed by users are reported with extensive development. Therefore, in the last full chapter, the phenomena are connected to the associated crimes, with drugs being characterized by a huge public danger all over the world. Finally, the conclusions on the above were drawn and presented.

Keywords: Drugs, substances, delinquency, addiction, drug related offences

Πίνακας περιεχομένων

Δήλωση συγγραφέα προπτυχιακής διπλωματικής εργασίας.....	iv
Ευχαριστίες	v
Αφιερώσεις	vi
Περίληψη	vii
Abstract.....	viii
Συνοτομογραφίες.....	x
Πρόλογος	1
Κεφάλαιο 1. Εισαγωγή στην έννοια των ναρκωτικών και οι αρνητικές επιδράσεις τους	3
1.1 Ορισμός & κατάταξη.....	3
1.2 Τοξικομανία.....	4
1.3 Αρνητικές συνέπειες της εξάρτησης από παράνομες ουσίες	5
1.3.1 Επιδράσεις ουσιών στον εγκέφαλο	6
1.3.2 Επιδράσεις ουσιών στην συμπεριφορά	8
Κεφάλαιο 2. Ταξινόμηση εξαρτησιογόνων ουσιών που έχουν συνδεθεί με την εγκληματικότητα.....	10
2.1 Κατηγορία κατασταλτικών	10
2.1.1 Αλκοόλ.....	11
2.2 Κατηγορία διεγερτικών	12
2.2.1 Κοκαΐνη	13
2.2.2 Κάνναβη.....	15
2.2.3 Αμφεταμίνες	17
2.3 Z-drugs.....	18
Κεφάλαιο 3. Η εγκληματικότητα στην Ευρώπη	21
Κεφάλαιο 4. Κατηγορίες εγκλημάτων σχετιζόμενες με τις εξαρτησιογόνες ουσίες	24
4.1 Εμπορία ναρκωτικών.....	25
4.2 Ανθρωποκτονίες.....	27
4.3 Δηλητηριάσεις.....	31
4.4 Σεξουαλικά αδικήματα.....	32
4.5 Ενδοοικογενειακή βία	35
Κεφάλαιο 5. Σύνδεση εξάρτησης και δεικτών εγκληματικότητας	38
Συμπεράσματα.....	40
Αναφορές.....	42

Συντομογραφίες

	Αγγλική ορολογία	Ελληνική ορολογία
ΚΝΣ	Central Nervous System	Κεντρικό Νευρικό Σύστημα
Z-drugs	Zopiclone, zaleplon and zolpidem	Ζοπικλόνη, ζαλεπλόνη και ζολπιδέμη
THC	Tetrahydrocannabinol	Τετραϋδροκανναβινόλη
DSM-V	Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fifth Edition	Διαγνωστικό και Στατιστικό Εγχειρίδιο Ψυχικών Διαταραχών, Πέμπτη Έκδοση
ΠΝΣ	Peripheral nervous system	Περιφερικό Νευρικό Σύστημα
AUD	Alcohol use disorder	Διαταραχή χρήσης αλκοόλ
SUD	Substance use disorder	Διαταραχή χρήσης ουσιών
THC	Tetrahydrocannabinol	Τετραϋδροκανναβινόλη
ATS	Amphetamine-type stimulants	Διεγερτικά τύπου αμφεταμίνης
FDA	Food and Drug Administration	Υπηρεσία Τροφίμων και Φαρμάκων
DRH	Drug-related hospital admissions	Εισαγωγές στα νοσοκομεία που σχετίζονται με τα ναρκωτικά
GHB	Gamma-hydroxybutyrate	Γάμμα-υδροξυβουτυρικό οξύ

Πρόλογος

Η μάστιγα των ναρκωτικών έχει αυξήσει ρυθμούς τις τελευταίες δεκαετίες και καθημερινά όλο και περισσότεροι συμπολίτες μας εισβάλουν στον κόσμο τους πάρα το γεγονός ότι η οικονομική τους κατάσταση δεν επαρκεί. Διακόσια οκτώ (208) εκατομμύρια άνθρωποι σε όλο τον κόσμο είναι εθισμένοι στις ουσίες γνωστές και ως «δηλητήρια» ενώ στην Ελλάδα εκτιμάται ότι ο εθισμός ανέρχεται στα είκοσι χιλιάδες (20.000) άτομα (World, 2009).

Η συγκεκριμένη βιβλιογραφική εργασία έχει ως σκοπό να παρουσιάσει και να συνδέσει την έννοια της εξάρτησης με τις εγκληματικές ενέργειες, ως αποτέλεσμα της κατάχρησης, που με την πάροδο του χρόνου προβληματίζει όλο και μεγαλύτερο πληθυσμό του κόσμου.

Οι εξαρτησιογόνες ουσίες ή τα γνωστά, στο ευρύ κοινό, «ναρκωτικά» νοούνται ουσίες που επιδρούν αρνητικά στο ΚΝΣ επηρεάζοντας την αντίληψη του χρήστη, τον τρόπο που λειτουργεί ο οργανισμός του καθώς και την ψυχική και συναισθηματική του υγεία. Σε αυτή την κατηγορία μπορεί να συμπεριληφθεί οποιαδήποτε μορφή όπως υγρή, σκόνη, ταμπλέτα, σπρέι και η μορφή της φυτικής σύστασης (ΚΕΘΕΑ, 2018). Η εξάρτηση των ατόμων από αυτές και πιο συγκεκριμένα από τα διεγερτικά ναρκωτικά, οδηγούν σε απάνθρωπες, μερικές φορές, δράσεις. Αυτή η κατηγορία έχει συνδεθεί σε μεγάλο βαθμό με την εγκληματικότητα, εστιάζοντας στο αλκοόλ, την κοκαΐνη, τις αμφεταμίνες και τα Z-drugs που δρουν στον εγκέφαλο και εν συνεχεία στη συμπεριφορά (Chalub, 2006).

Κατά τον ορισμό του Ποινικού Κώδικα (Νόμος 4619/2019) «Ως έγκλημα ορίζεται μια άδικη πράξη και καταλογιστεί στον δράστη της, η οποία και τιμωρείται από το νόμο» (LAWSPOT, 2019). Στην Ελλάδα η εγκληματικότητα περί ναρκωτικών αυξάνει κάθε χρόνο (Αστυνομία, 2019) ενώ σε γενικό βαθμό έχει μικρή αύξηση καθιστώντας τον κόσμο μας πιο βίαιο από ποτέ. Στην παρούσα εργασία θα αναλυθούν οι φόντοι, οι δηλητηριάσεις, η εμπορία ναρκωτικών, τα σεξουαλικά αδικήματα και η ενδοοικογενειακή βία που συμπεριλαμβάνονται στις κατηγορίες εγκλημάτων σχετιζόμενες με τις εξαρτησιογόνες ουσίες (Scott, 2022) (Nwogu, 2022).

Η σύνδεση της τοξικομανίας με τους δείκτες εγκληματικότητας θα μας παραπέμψει στη συνέχεια στα συμπεράσματα αυτής της διπλωματικής εργασίας.

Η δομή της εν λόγω εργασίας συμπεριλαμβάνει τα εξής κεφάλαια: στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται η εισαγωγή στην έννοια των ναρκωτικών και στις αρνητικές επιδράσεις που δίνουν στον εγκέφαλο και τις αντιδράσεις του χρήστη, με ένα από τα υποκεφάλαια να αναλύει το φαινόμενο του εθισμού. Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται η ταξινόμηση των εξαρτησιογόνων ουσιών που συνδέονται με το έγκλημα, αναλύοντας την κατηγορία των διεγερτικών (αλκοόλ), των κατασταλτικών (κοκαΐνη, κάνναβη, αμφεταμίνες) και των Z-drugs. Στο τρίτο κεφάλαιο έχουμε μια αναφορά στην εγκληματικότητα της Ευρώπης και εν συνεχεία στο τέταρτο κεφάλαιο αναλύονται συγκεκριμένες κατηγορίες εγκλημάτων που έχουν μεγάλη σύνδεση με τις συγκεκριμένες ουσίες. Στο πέμπτο κεφάλαιο και τελευταίο κεφάλαιο, λαμβάνει χώρα η σύνδεση εξάρτησης και δεικτών εγκληματικότητας ενώ τελειώνοντας αναπτύσσονται τα συμπεράσματα της συγκεκριμένης διπλωματικής.

Κεφάλαιο 1. Εισαγωγή στην έννοια των ναρκωτικών και οι αρνητικές επιδράσεις τους

1.1 Ορισμός & κατάταξη

Σχεδόν οτιδήποτε με ψυχοδραστικές ιδιότητες έχει τη δυνατότητα να χρησιμοποιηθεί ως «ναρκωτικό» με αποτέλεσμα όλοι, άμεσα ή έμμεσα, να μπορούν να επηρεαστούν από τη χρήση ουσιών και από τις αρνητικές επιδράσεις που συνδέονται με αυτήν. Ο αντίκτυπος της χρήσης εξαρτησιογόνων παρατηρείται πλέον παντού στην κοινωνία μας (EMCDDA, 2023). Σύμφωνα με το Άρθρο 1 του νόμου 4139/2013, «με τον όρο «ναρκωτικά», νοούνται ουσίες με διαφορετική χημική δομή, διαφορετική δράση στο ΚΝΣ και με κοινά χαρακτηριστικά γνωρίσματα: τη μεταβολή της θυμικής κατάστασης του χρήστη και την πρόκληση εξάρτησης διαφορετικής φύσης, ψυχικής ή και σωματικής, καθώς και ποικίλου βαθμού αντιδράσεις» (Νόμος, 2013). Σε αυτές, συμπεριλαμβάνονται ορισμένα εισπνεόμενα, η ηρωίνη, το χασίς, το «έκσταση», η κάνναβη και πολλές ακόμα, με πιο έντονα συνδεδεμένες, με το έγκλημα, ουσίες να είναι το αλκοόλ, η κοκαΐνη, η κάνναβη, οι αμφεταμίνες και τα Z-drugs όπου η κατάχρησή τους οδηγεί σε ανεξέλεγκτη ζήτηση και προβλήματα υγείας (ΚΕΘΕΑ, 2018). Οι εξαρτησιογόνες ουσίες ταξινομούνται σε κατηγορίες ανάλογα με τον τρόπο δράσης τους:

1. Παραισθησιογόνα. Μεταβάλλουν την αντιληπτική ικανότητα, επηρεάζοντας τον τρόπο με τον οποίο ένα άτομο βιώνει τον κόσμο. Έχουν την τάση να στρεβλώνουν τις αισθήσεις, οδηγώντας σε οπτικές, ακουστικές, γευστικές, οσφρητικές ή απτικές ψευδαισθήσεις, συμπεριλαμβανομένων των αντιλήψεων για πράγματα που δεν υπάρχουν στην πραγματικότητα (π.χ. LSD) (ΟΚΑΝΑ, 2003).
2. Διεγερτικά του ΚΝΣ.
3. Κατασταλτικά του ΚΝΣ.
4. Εισπνεόμενα. Περιέχονται σε προϊόντα της καθημερινότητας και έχουν την δυνατότητα να χρησιμοποιηθούν για την αλλαγή της ψυχικής διάθεσης του ατόμου. Τα αέρια που δημιουργούνται πρόκειται για ενώσεις υδρογόνου και άνθρακα που βγαίνουν στην επιφάνεια και απορροφώνται από τους πνεύμονες φθάνοντας γρήγορα στον εγκέφαλο. Μερικά από τα άμεσα αποτελέσματα της εισπνοής τους είναι ευφορία, φυσική χαλάρωση και σύγχυση. Καταστέλλονται

επίσης η αναπνοή και ο σφυγμός, με την εμπειρία που προκύπτει να είναι παρόμοια με την αλκοολική μέθη. Επιδρούν στην κριτική ικανότητα του ατόμου, στον αυτοέλεγχο του ενώ πολλές φορές απελευθερώνεται μια επιθετικότητα προκαλώντας προβλήματα παραβατικότητας και βίαιης συμπεριφοράς (OKANA, 2021).

5. Club drugs. Είναι μια ομάδα που χρησιμοποιείται κυρίως από εφήβους και νεαρούς ενήλικες σε νυχτερινά μπαρ, συναυλίες και πάρτι για να τονώσουν τις αισθητηριακές αντιλήψεις και να περιορίσουν τις αναστολές. Δεν υπάρχει γνώση για όλα τα χημικά συστατικά και τις πιθανές προσμίξεις που χρησιμοποιούνται για την παρασκευή τους, γεγονός που καθιστά δύσκολο τον προσδιορισμό των επιπτώσεων (Department, 2024).

Παρόλα αυτά, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στις παραπάνω ουσίες δεν μπορούμε να συμπεριλάβουμε τα μη κατεργασμένα προϊόντα που προέρχονται από την καλλιέργεια των ποικιλιών κάνναβης. Πιο συγκεκριμένα, τα προϊόντα του είδους Cannabis Sativa έχουν χαμηλή περιεκτικότητα σε THC καθιστώντας τα θεραπευτικά ως προς την επιληψία, το άσθμα και την διαχείριση των σεξουαλικών μεταδιδόμενων νοσημάτων. Ωστόσο, η χρήση τους εξακολουθεί να είναι περιορισμένη και παράνομη στις περισσότερες χώρες (Νόμος, 2013) (Odieka, et al., 2022).

1.2 Τοξικομανία

Ως τοξικομανία ορίζεται μια χρόνια υποτροπιάζουσα νευροψυχιατρική διαταραχή του εγκεφάλου που χαρακτηρίζεται από μια επαναλαμβανόμενη επιθυμία ναρκωτικών ουσιών, παρά τις σοβαρές αρνητικές συνέπειες. Οι μηχανισμοί της είναι πολύπλοκοι και κλινικά σημαντικοί γι' αυτόν τον λόγο εντάσσεται και σε έρευνες που έχουν ως σκοπό την κατανόηση των παραγόντων που συμβάλλουν στην απώλεια ελέγχου, την ανάπτυξη και την επιμονή των ψυχαναγκαστικών εθιστικών συμπεριφορών. Σύμφωνα με το DSM-V, η διαταραχή της χρόνιας τοξικομανίας διαγιγνώσκεται με τυποποιημένες εξετάσεις περιστασιακής χρήσης ουσιών, σε ήπια, μέτρια ή σοβαρή υποδεικνύοντας το επίπεδο σοβαρότητας και αναπτύσσεται σταδιακά με τα ακόλουθα τέσσερα στάδια:

1. περιστασιακή χρήση,

2. ψυχαγωγική χρήση,
3. τακτική χρήση,
4. εθισμός.

Η δυσκολία, όσον αφορά τη θεραπεία της, είναι εμφανής και αποτελείται από μια ποικιλία διαφορετικών πρακτικών και διαδικασιών που χρησιμοποιούνται και έχουν σχεδιαστεί για την επίτευξη πολλαπλών στόχων θεραπείας (Jian-Feng Liu, 2018) (Gossop, 2023) (Feltenstein, et al., 2021).

1.3 Αρνητικές συνέπειες της εξάρτησης από παράνομες ουσίες

Η υπερβολική χρήση και εν συνεχεία ο εθισμός σε οποιονδήποτε παράγοντα μπορεί να είναι επικίνδυνος. Ομοίως, ο εθισμός στις ναρκωτικές ουσίες καταφέρνει να «εμποδίσει» ολόκληρη τη ζωή του ατόμου έχοντας ως αποτέλεσμα σημαντικούς κινδύνους στην ψυχική και σωματική του υγεία. Συγκεκριμένα, αναφέρεται σε ανθρώπους που συνήθως αντιμετωπίζουν οικονομικά ζητήματα και γίνονται εμμονικοί ξοδεύοντας όλα τα περιουσιακά τους στοιχεία με σκοπό την ικανοποίησή τους, χαρακτηρίζοντάς τον και ως «οικογενειακή ασθένεια» αφού ολόκληρη η οικογένεια υποφέρει και η κοινωνία επηρεάζεται (Singh, 2023).

Βάση του εθισμού αποτελούν τα νευρικά υποστρώματα που στοχεύουν αρνητικά κυρίως στις συναισθηματικές, κινητήριες, εκτελεστικές διαδικασίες και συγκεκριμένα στις περιοχές του εγκεφάλου που ικανοποιούν αυτές τις λειτουργίες. Οι καθημερινές δραστηριότητες διαφοροποιούνται, η γνωστική απόδοση μειώνεται ραγδαία με νευρικές και συμπεριφορικές συνέπειες σε ορισμένα άτομα και μια σειρά νευροπροσαρμογών να εμφανίζεται στο προσκήνιο με σοβαρό αντίκτυπο στη διαρκή φύση της εθιστικής κατάστασης (Cadet & Bisagno, 2016).

Η χρόνια έκθεση στις ναρκωτικές ουσίες, λοιπόν, έχει ως αποτέλεσμα αλλοιώσεις σε έναν τεράστιο αριθμό νευρικών συστημάτων συμπεριλαμβανομένων των περιοχών που συνήθως εμπλέκονται στα κίνητρα των φυσικών ενισχυτών. Αυτές οι νευρικές προσαρμογές είναι υπεύθυνες για την αύξηση της ευαισθησίας στα ερεθίσματα των εξαρτησιογόνων και μετατρέπουν την «συμπάθεια» στο «θέλω», με επαναλαμβανόμενα αναγκαστικά πρότυπα αναζήτησής τους (Feltenstein, et al., 2021). Οι πιο κοινές συνέπειές τους στην υγεία είναι η πρόκληση οριστικών ζημιών στα εσωτερικά όργανα, την καρδιά, τους πνεύμονες και τη σεξουαλική λειτουργία όπως είναι:

1. καρδιακή προσβολή,
2. πνευμονικές νόσοι,
3. αλλοστάση (διαταραχή της ικανότητας διατήρησης της ομοιόστασης μέσω προσαρμοστικής αλλαγής),
4. καταστροφή ήπατος,
5. δυσλειτουργία συστημάτων μνήμης,
6. μείωση σεξουαλικής επιθυμίας.

Επιπρόσθετα, ένα από τα κύρια σημεία, μετά από την υγεία του χρήστη, που χρειάζεται να αναφερθεί είναι οι δυσάρεστες επιπτώσεις τους στην ψυχολογία και συνεπώς στη συμπεριφορά του. Η ικανότητα των ουσιών να λειτουργούν ως «μεγεθυντικοί φακοί» στην εκάστοτε ψυχική και συναισθηματική κατάσταση που βιώνει ένα άτομο υπό την επήρεια τους, μπορεί να οδηγήσει σε έντονη νευρική κατάσταση, κατάθλιψη, αύξηση της χρήσης φτάνοντας στις υπερβολικές δόσεις καθώς και σε πιο σοβαρές ψυχωτικές διαταραχές με αποτέλεσμα όλων των ειδών τα εγκλήματα (Meyers, 2022).

1.3.1 Επιδράσεις ουσιών στον εγκέφαλο

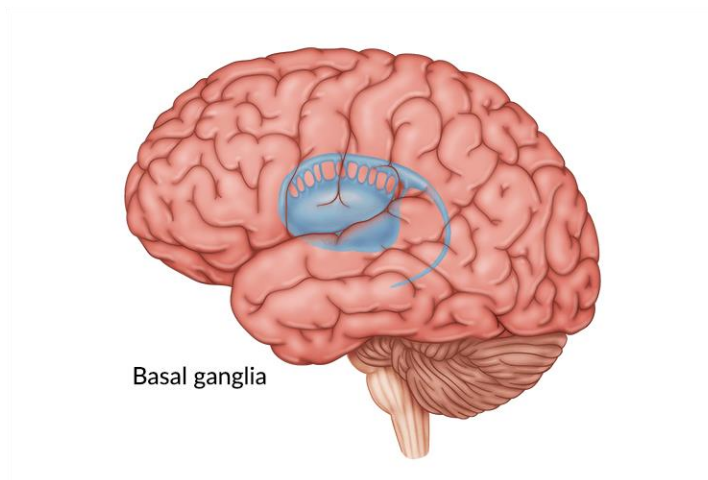
Ο ανθρώπινος εγκέφαλος, ένα από τα πολυπλοκότερα όργανα του σώματος, βρίσκεται στο επίκεντρο κάθε δραστηριότητας του ανθρώπου. Έχει την ικανότητα να ρυθμίζει βασικές λειτουργίες, να ερμηνεύει και να ανταποκρίνεται στα βιώματά μας, διαμορφώνοντας την μοναδική, για κάθε άτομο, προσωπικότητα. Πολύ συχνά παρομοιάζεται με έναν πολύπλοκο «υπολογιστή» ο οποίος λαμβάνει και μεταφέρει συγκεκριμένα ερεθίσματα στα κυκλώματα του νωτιαίου μυελού, του ΚΝΣ και του ΠΝΣ.

Τα ναρκωτικά στοχεύουν σε απαραίτητες περιοχές του εγκεφάλου, σημαντικές για τις λειτουργίες διατήρησης της ζωής, με ένα μεγάλο ποσοστό να οδηγούν στην αναγκαστική χρήση τους, σηματοδοτώντας τον εθισμό. Παρεμβαίνουν στον τρόπο με τον οποίο οι νευρώνες αποστέλλουν, λαμβάνουν και επεξεργάζονται σήματα μέσω των νευροδιαβιβαστών, με ορισμένα (μαριχουάνα, ηρωίνη) να οδηγούν σε μη φυσιολογικά μηνύματα και άλλα (αμφεταμίνες, κοκαΐνη) να προκαλούν στους νευρώνες υπερέκκριση φυσικών νευροδιαβιβαστών ή διαταραχή στη φυσιολογική τους επικοινωνία. Οι περιοχές του εγκεφάλου που επηρεάζονται είναι:

1. Τα βασικά γάγγλια, όπου διαθέτουν σπουδαίο ρόλο στον σχηματισμό ρουτίνας και συνηθειών, με γνώμονα τις θετικές και ευχάριστες επιδράσεις των υγιεινών

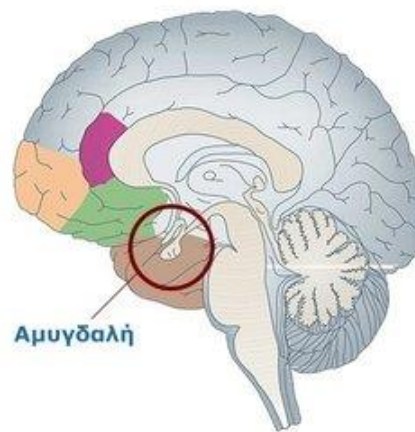

δραστηριοτήτων ενώ ανακόπτεται η ευαισθησία τους καθιστώντας δύσκολη την εμφάνιση ενθουσιασμού από οτιδήποτε άλλο εκτός από το ναρκωτικό.

Εικόνα 1. Βασικά γάγγλια του εγκεφάλου

2. Η εκτεταμένη αμυγδαλή, υπεύθυνη για τα δυσάρεστα συναισθήματα όπως άγχος και ανησυχία κάνοντας το άτομο να αναζητεί το ναρκωτικό επανειλημμένες φορές ώστε να απαλλαγεί από αυτά.

Εικόνα 2. Εκτεταμένη αμυγδαλή εγκεφάλου

3. Ο προμετωπιαίος φλοιός, ορίζεται ως το τελευταίο μέρος του εγκεφάλου που ωριμάζει ενισχύοντας την ικανότητα της σκέψης, του σχεδιασμού, της λήψης αποφάσεων και ασκεί αυτοέλεγχο στις παρορμήσεις. Η διαταραχή της ισορροπίας μεταξύ αυτού του κυκλώματος, των βασικών γαγγλίων και της εκτεταμένης

αμυγδαλής κάνει ένα άτομο με τοξικομανία να αναζητεί την εξαρτησιογόνο ουσία μανιωδώς με μειωμένη ηγεσία των παρορμήσεων.

Εικόνα 3. Προμετωπιαίος φλοιός εγκεφάλου

Αδιαμφισβήτητα λοιπόν, τα ναρκωτικά εκτός από έντονη ευφορία, προκαλούν επίσης πολύ μεγάλες αυξήσεις ντοπαμίνης οι οποίες «διδάσκουν» τον εγκέφαλο να αναζητά ουσίες εις βάρος άλλων, υγιέστερων στόχων και δραστηριοτήτων. Ενισχύουν δυναμικά τη σύνδεση μεταξύ της κατανάλωσης του ναρκωτικού, της ευχαρίστησης και όλων των εξωτερικών ενδείξεων που συνδέονται με την εμπειρία, με την παρεμβολή αυτή να εξηγεί γιατί οι υπερβολικές δόσεις μπορούν να οδηγήσουν σε αποτρόπαιες πράξεις ή να προκαλέσουν θάνατο (Volkow, 2020).

1.3.2 Επιδράσεις ουσιών στην συμπεριφορά

Το φαινόμενο της αλλαγής της συμπεριφοράς και της κατάχρησης συνδέονται ισχυρά παρουσιάζοντας διαταραχές στην προσωπικότητα, αποδιοργανωμένη σκέψη και βάρβαρες πράξεις, ακόμη και σε άτομα που συνήθως δεν είναι βίαια. Αν και η βία και η επιθετικότητα είναι συχνότερες στην εφηβεία και την πρώιμη ενήλικη ζωή είναι δυνατόν, αυτές οι καταστάσεις, να αναπτυχθούν για πρώτη φορά σε μεγάλη ηλικία ειδικά σε συνδυασμό με οργανική διαταραχή του εγκεφάλου. Η σύνδεση μεταξύ της κατάχρησης και της βίαιης συμπεριφοράς είναι πολύπλοκη και υποδηλωτική, όχι όμως οριστική, καθώς οι εθιστικές ουσίες οδηγούν σε λειτουργική και δομική βλάβη του ΚΝΣ. Επιπλέον,

δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι όταν ένα άτομο είναι υπό την επήρεια κάποιου ναρκωτικού, περνά σε μια αλλοιωμένη και ασυνήθιστη συνειδησιακή κατάσταση, καθώς όσα βλέπει, σκέφτεται και αισθάνεται είναι πρωτόγνωρα και άγνωστα. (Sopromadze & Tsiskaridze, 2017) (ΚΕΘΕΑ-ΠΙΛΟΤΟΣ, 2024).

Τα τελευταία χρόνια η ανάπτυξη της βιαιότητας και οι εγκληματικές πράξεις έχουν αυξηθεί κατά πολύ. Μερικοί συγγραφείς υποστηρίζουν ότι είναι μια κύρια αιτία νοσηρότητας και θνησιμότητας, μεταξύ των εθισμένων, τοξικομανών ασθενών, καθώς και αρκετές μελέτες έχουν αποκαλύψει στοιχεία σχετικά με τα υψηλά ποσοστά σωματικής βίας, που συνδέονται με εκείνους, την κοινωνία και την διάπραξη άφθονων εγκληματικών πράξεων (Marshall, et al., 2008). Η μακροχρόνια χρήση ορισμένων ψυχοδραστικών προκαλεί νευροβιολογικές μεταβολές και σε συνδυασμό με την απότομη διακοπή της λήψης τους αναπτύσσεται στερητικό σύνδρομο που οδηγεί στην εμφάνιση επιθετικότητας (Raine, 2018).

Σύμφωνα με τον Goldstein, η σχέση μεταξύ ναρκωτικών, αλκοόλ και βίας συνδέονται στενά και χωρίζει τους παράγοντες τους σε τρεις (3) κατηγορίες:

1. *Φαρμακολογικοί*. Οι ουσίες έχουν φαρμακολογικές επιδράσεις στον οργανισμό με αποτέλεσμα τα άτομα να έχουν λιγότερη επίγνωση του περιβάλλοντος καθιστώντας τους ευάλωτους.
2. *Οικονομικοί*. Συμμετοχή σε βίαιο οργανωμένο έγκλημα με σκοπό τη διατήρηση της κατάχρησης.
3. *Συστηματικοί*. Η συστηματική βία είναι πλήρως ενσωματωμένη στις κοινωνικές και οικονομικές ζωές των χρηστών και πωλητών ναρκωτικών. Τα άτομα που παγιδεύονται σε αυτόν τον τρόπο ζωής εκτιμούν την εμπειρία, είναι γνώστες των κινδύνων που ενέχονται ενώ αγωνίζονται για επιβίωση καθημερινά. (Goldstein, 1985).

Επιπρόσθετα, μέσω μια διαδικασίας μάθησης, τα άτομα αυτά συνδέουν την επιθετικότητα με την πιθανότητα τιμωρίας και μέσω αυτού του μηχανισμού και σε συνδυασμό με την μηδαμινή ικανότητα εκτίμησης και αντίληψης μιας απειλής, προκαλείται η γέννηση άγχους με αποτέλεσμα την εμφάνιση μιας άσχημης ανεξέλεγκτης αντίδρασης. Το ποσοστό των τοξικομανών ασθενών με τέτοια, εγκληματική, συμπεριφορά είναι σαράντα τοις εκατό (40%), με τα ίδια τα άτομα να αναφέρουν ότι δεν μπορούσαν να

ορίσουν τις άσχημες παρορμήσεις είτε ήταν σε οικογενειακό, φιλικό ή συνεργατικό περιβάλλον.

Τελειώνοντας, αξίζει να επισημανθεί, ότι τα νεότερης ηλικίας εθισμένα άτομα τα οποία έχουν πέσει θύματα κακοποίησης και έχουν βιώσει υπερβολική δόση, σχετίζονται συχνότερα με προβλήματα βίας σε σχέση με άτομα μεγαλύτερης ηλικίας ενώ παράλληλα παρουσιάζουν πολύ υψηλές βαθμολογίες σε θέματα που αφορούν νομικές καταστάσεις, τις κοινωνικές σχέσεις και την επείγουσα ψυχιατρική θεραπεία (Fernández-Montalvo, et al., 2011) (Friedman, et al., 2001).

Κεφάλαιο 2. Ταξινόμηση εξαρτησιογόνων ουσιών που έχουν συνδεθεί με την εγκληματικότητα

Ο στόχος του συγκεκριμένου κεφαλαίου εστιάζει με ακρίβεια στον τίτλο του, αφού δίνει βάση, με λίγα λόγια, στη «γνωριμία» του αναγνώστη με τις κατηγορίες των απαγορευμένων, από το νόμο, εξαρτησιογόνων και συγκεκριμένα εκείνων που συμβάλλουν σε μεγάλο βαθμό στην ύπαρξη εγκληματικότητας. Τα ναρκωτικά, λένε, είναι το καταφύγιο των αδύναμων και των νικημένων (World, 2009).

2.1 Κατηγορία κατασταλτικών

Στην κατηγορία αυτή των κατασταλτικών ανήκουν τα φάρμακα που επιβραδύνουν/καταστέλλουν το ΚΝΣ, προκαλώντας μια κατάσταση ηρεμίας και χαλάρωσης και επηρεάζοντας την επικοινωνία εγκεφάλου - σώματος. Είναι γνωστά και ως «downers» (ντάουνερς) αφού οι χρήστες τους τα προτιμάνε για να αισθανθούν χαλαροί και μη σφιγμένοι με τη μείωση της λειτουργίας ενός συγκεκριμένου μέρους του εγκεφάλου να είναι προσωρινή. Η μορφή τους ποικίλει καθώς μπορεί να είναι ταμπλέτες και κάψουλες διαφόρων χρωμάτων ή διατίθενται σε υγρή μορφή με πιο γνωστό κατασταλτικό ναρκωτικό να είναι το αλκοόλ. Σωματικά, η συγκεκριμένη κατηγορία ακολουθεί μια σειρά από επιπτώσεις, από ήπια χαλάρωση μέχρι και πλήρη απώλεια αισθήσεων, κώμα ακόμα και θάνατο με τις δόσεις να παίζουν καταλυτικό ρόλο (World, 2024) (HealthyLiving.gr, 2015) (Draskovic, 2023).

2.1.1 Αλκοόλ

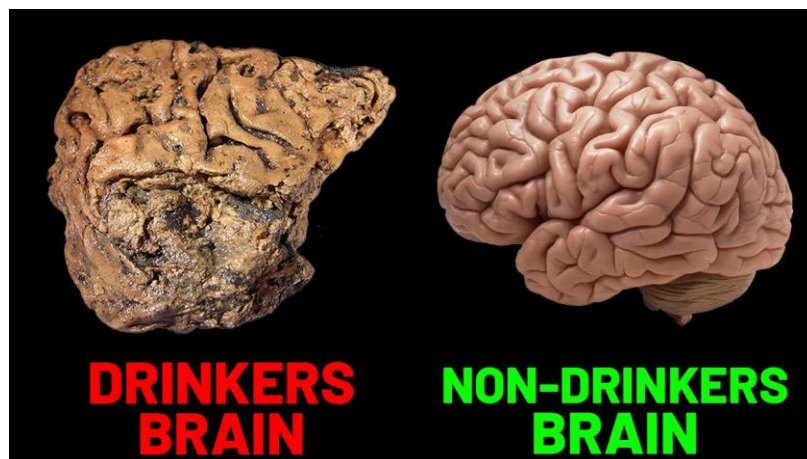
Το αλκοόλ, ένα από τα πιο γνωστά κατασταλτικά φάρμακα, προέρχεται από μια μίξη φρούτων, δημητριακών και λαχανικών μαζί με μαγιά και ζάχαρη. Με τα υλικά αυτά θα προκληθεί η ζύμωση η οποία θα διαρκέσει περισσότερο στα πιο βαριά οινοπνευματώδη ποτά με σκοπό την μέγιστη ισχυρότητά τους. Έτσι, όσο πιο «βαρύ» το ποτό τόσο μεγαλύτερη περιεκτικότητα σε αλκοόλ έχει ((OKANA), 2024). Παραδοσιακά, από τους οικονομολόγους το αλκοόλ θεωρείται «εθιστικό αγαθό» καθώς μετά την κατανάλωσή του σε υψηλή δόση, συνδέεται με περίεργα και παράλογα αποτελέσματα αλλά και με απεριόριστες αρνητικές εξωτερικές επιπτώσεις όπως αύξηση των ποσοστών εγκληματικότητας και των πυρκαγιών, τροχαία και βιομηχανικά ατυχήματα (Kolosnitsyna, 2018). Ο προσδιορισμός της αλκοόλης στο αίμα είναι η πιο ευρέως ζητούμενη ανάλυση στην αναλυτική τοξικολογία (Τσατσάκης, 2022).

Στον εγκέφαλο, το σημαντικότερο όργανο για τη διερεύνηση επακόλουθων βλαβών, το αλκοόλ λειτουργεί μέχρι να παραχθούν τα επιθυμητά αποτελέσματά του. Οι βλάβες που θα προκληθούν εμφανίζονται σε πολλές διαφορετικές μορφές, κατά την διάρκεια της επήρειάς του, όπως είναι οι αυτές από πτώσεις και μάχες, από την τοξικότητα της αιθυλικής αλκοόλης και των μεταβολιτών της και τέλος από την αλλοιωμένη δομή του εγκεφάλου με επιπτώσεις στις διαδικασίες της συμπεριφοράς όπως η αναζήτηση και ο εθισμός (Nutt, et al., 2021).

Η συχνή χρήση αλκοόλ εγείρει τον εθισμό του ατόμου με αποτέλεσμα η εξάρτηση να προκαλείται ύπουλα, με την σωματική και ψυχική ανοχή να αυξάνεται όλο και περισσότερο με την πάροδο του χρόνου οδηγώντας σε μια μακροχρόνια κατάσταση. Η εικόνα που δίνεται από έναν τακτικό χρήστη οινοπνευματωδών ποτών ονομάζεται «μέθη» και τα συμπτώματα που συμπεριλαμβάνονται σε αυτή είναι η επιθετικότητα, η αδυναμία συγκέντρωσης και συνεπώς κριτικής σκέψης, ευφορία ή κατάθλιψη και συναισθηματική απάθεια ((OKANA), 2024). Ο εθισμός του είναι ένας κύριος παράγοντας κινδύνου για προσωπικό θάνατο και αναπηρία. Τα άτομα με διαταραχή από χρήση διατρέχουν υψηλό κίνδυνο άγχους, κατάθλιψης, μειωμένης γνωστικής απόδοσης, χρήσης παράνομων ναρκωτικών και συννοσηρότητας με ηπατική νόσο, όπως η αλκοολική ηπατίτιδα και η κίρρωση του ήπατος, η οποία αποτελεί σημαντική αιτία προσωπικού θανάτου και αναπηρίας παγκοσμίως (Wang, et al., 2020). Στο χειρότερο πιθανό σενάριο η μέθη έχει σχετιστεί και είναι υπεύθυνη για πολλά εγκλήματα και πιο συγκεκριμένα στα τροχαία

ατυχήματα με το έξι τοις εκατό (6%) των νέκρων να είναι αθώα θύματα (Kolosnitsyna, 2018).

Η σχέση μεταξύ κατανάλωσης και εγκληματικότητας δημιουργεί νέες γνώσεις για τις στρατηγικές πρόληψης του εγκλήματος με τα χρονικά δεδομένα να έχουν θετική εξέλιξη στην αυξανόμενη σειρά εφαρμοσμένων μορφών μοντελοποίησης (Fitterer & Nelson, 2015). Τα αποτελέσματα της μελέτης αυτής δείχνουν ότι η φυλή, το μέγεθος του πληθυσμού, η φτώχεια και η ηλικιακή σύνδεση παρέχουν την πιο «δυνατή» εξήγηση για τις διακυμάνσεις στο επίπεδο των φόνων αφού τυχόν κοινωνική αποδιοργάνωση συμβάλλει σημαντικά στο ποσοστό εγκληματικότητας μιας κοινότητας (Dull & Giacopassi, 1987). Σημαντικό σημείο αναφοράς είναι η έννοια της διπλής εξάρτησης όπου είναι η διαταραχή της χρήσης αλκοόλ (AUD) σε συνδυασμό με τη διαταραχή της χρήσης άλλων εξαρτησιογόνων (SUD) η οποία εμφανίζεται υψηλότερα στην Ευρώπη. Οι μισοί ή περισσότεροι από τους μισούς δράστες είναι μεθυσμένοι από μια ψυχοτρόπο ουσία κατά τη στιγμή της ανθρωποκτονίας με την επιστήμη της τοξικολογίας να αποκαλύπτει ότι το αλκοόλ είναι η πιο συχνά αναφερόμενη (McGinn, et al., 2021) (Peacock, et al., 2018) (Darke, 2010).

Εικόνα 4 Αριστερά: Εγκέφαλος μη αλκοολικού ατόμου & Δεξιά: Εγκέφαλος αλκοολικού ατόμου

2.2 Κατηγορία διεγερτικών

Τα φάρμακα που δίνουν προσωρινή αίσθηση ενέργειας και γοργότητας ονομάζονται διεγερτικά. Γνωστά επίσης και ως ψυχοδιεγερτικά, έχουν την τάση να ερεθίζουν το ΚΝΣ κάνοντας γρηγορότερη την ανταλλαγή μηνυμάτων μεταξύ εγκεφάλου και σώματος

(Draskovic, 2023). Βελτιώνουν την ενέργεια και την όρεξη με αποτέλεσμα την εμφάνιση του «κακού» εθισμού ενώ ορισμένα έχουν συμπεριληφθεί και θεωρηθεί ως θεραπευτικά για κάποιες ασθένειες (συνταγογραφούμενα διεγερτικά). Οι παράνομοι χρήστες των διεγερτικών τα καταπίνουν ή πρώτα τα συνθλίβουν και μετά τα εισπνέουν. Δεδομένου ότι είναι εθιστικά, οι επαναλαμβανόμενες δόσεις ορισμένων τέτοιων ουσιών, ακόμα και για ελάχιστο χρονικό διάστημα, μπορεί να επιφέρουν στον οργανισμό του ατόμου επικίνδυνα υψηλή θερμοκρασία σώματος, μη κανονικό καρδιακό παλμό, έντονα συναισθήματα εχθρότητας αλλά και παράνοιας (World, 2024).

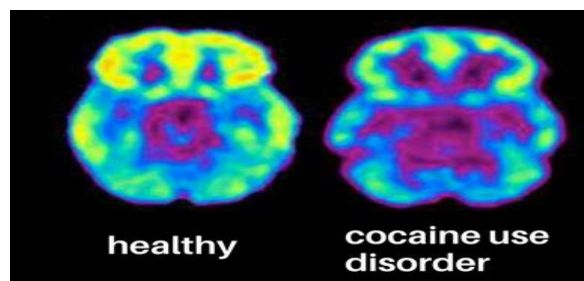
2.2.1 Κοκαΐνη

Η κοκαΐνη είναι ένα από τα ισχυρότερα εθιστικά διεγερτικά αλκαλοειδή και προέρχεται από την πολτοποίηση των φύλλων του φυτού «ερυθρόξυλο κόκα» το οποίο ευδοκμεί κυρίως στην Νότια Αμερική (Draskovic, 2023). Απομονώθηκε το 1859 από τον Nieman ενώ πριν ακόμα γίνει τόσο γνωστή, ο Freud (όντας και ο ίδιος χρήστης) από το 1884, είχε ασχοληθεί ερευνητικά με τη χρησιμότητά της, καταλήγοντας ότι ήταν κατάλληλη σε περιπτώσεις νευρασθενειών και εντερικών ή στομαχικών διαταραχών καθώς και για την αντικατάσταση της μορφίνης. Παρόλα αυτά, στο τέλος του απαγγέλθηκε κατηγορία ότι έφερε στο φως την τρίτη μάστιγα της ανθρωπότητας (μετά το αλκοόλ και την μορφίνη) (Τσομπάνη, 2020). Είναι μια άοσμη, λευκή, κρυσταλλική σκόνη μικρής τοξικότητας που συνήθως εισπνέεται από τη μύτη, αλλά μπορεί επίσης να διαλυθεί και να γίνει ενέσιμη. Επιπλέον, είναι υδατοδιαλυτή και ταυτόχρονα λιποδιαλυτή διαπερνώντας, ταχύτατα, όλες τις μεμβράνες του εγκεφάλου δημιουργώντας στον χρήστη μεγάλη ζωντάνια και παραισθήσεις ενώ στις αρνητικές επιδράσεις συμπεριλαμβάνονται η διαστολή των ματιών, αϋπνία, υπερκινητικότητα, ταχυκαρδία, αύξηση πίεσης, ανεπαρκής ικανότητα κριτικής σκέψης και εναλλαγές της διάθεσης (OKANA, 2024).

Η επίδραση της κοκαΐνης έχει ισχυρή σχέση με τις συναισθηματικές συνθήκες του ατόμου, την δοσολογία και τον τρόπο χορήγησης, με την διάρκεια και τον χρόνο δράσης της να εξαρτάται εξ'ολοκλήρου από αυτόν. Εάν χορηγηθεί ενέσιμα, τα αποτελέσματα είναι άμεσα και το άτομο διακατέχεται από ευχαρίστηση που διαρκεί. Εάν ο χρήστης την εισπνεύσει από τη μύτη, η επίδραση αρχίζει μετά από τρία (3) λεπτά. Εφόσον παρέλθει το σύντομο αυτό χρονικό διάστημα ευφορίας, το άτομο κυριεύεται από αναστάτωση, ευερεθιστότητα και απελπισία. Λόγω της γρήγορης αυτής εναλλαγής των συναισθημάτων,

ο χρήστης νιώθει την ανάγκη να εισάγει ξανά στον οργανισμό του μια «γερή» δόση κοκαΐνης. Οι απανωτές αυτές δόσεις μπορούν να οδηγήσουν σε υπερεθισμό που μπορεί να καταλήξει σε τοξική ψύχωση, παραισθήσεις παρανοϊκού τύπου, ψυχικές διαταραχές και αντικοινωνική συμπεριφορά (OKANA, 2024).

Το επόμενο στάδιο είναι αυτό της ψύχωσης με καταδιωκτικό παραλήρημα και άσχημες παραισθήσεις όπου το άτομο καθίσταται πολύ επιθετικό και υπό την επήρεια των δυο αυτών κρίσιμων καταστάσεων, μπορεί να φτάσει στο σημείο να κάνει κακό στον εαυτό του ή στους άλλους (OKANA, 2024). Ένα κοινό στοιχείο στις μελέτες κοκαΐνης-εγκλήματος είναι το επίπεδο χρήσης της και η ταυτόχρονη χρησιμοποίηση άλλων ναρκωτικών, γεγονός που υποδεικνύει ότι η οικονομική αναγκαιότητα παίζει ρόλο στην απόφαση διάπραξης εγκλημάτων για την κάλυψη του κόστους της. Η σχέση μεταξύ κοκαΐνης και εγκληματικότητας έχει κρίσιμες επιπτώσεις παγκόσμια, αλλά θεωρητικά είναι απροσδιόριστη, επειδή οι τροποποιήσεις της επηρεάζουν το έγκλημα μέσω των αλλαγών τόσο στην κατανάλωση όσο και στις δαπάνες (Desimone, 2001). Στατιστικά, η χρήση κοκαΐνης σχετίζεται με απάνθρωπη δραστηριότητα σε συνδυασμό με το επίπεδο εισοδήματος και την προηγούμενη εγκληματική εμπειρία του χρήστη. Για άλλους, η ουσία αυτή αποτελεί μέρος ενός εγκληματικού τρόπου ζωής και όχι κίνητρο για αυτόν. Όλοι αυτοί οι χρήστες φαίνονται να είναι ίδιοι, αλλά η σχέση μεταξύ της χρήσης τους και του αδικήματος που έχουν διαπράξει ποικίλη. Ελέγχοντας, λοιπόν, τις τιμές άλλων ναρκωτικών, τους κοινωνικοοικονομικούς παράγοντες και τις επιπτώσεις που σχετίζονται με την πόλη και το έτος, υπάρχει μια σημαντική αρνητική σχέση μεταξύ των τιμών της κοκαΐνης και έξι από τις επτά παραβάσεις του FBI (Hunt, 1991).

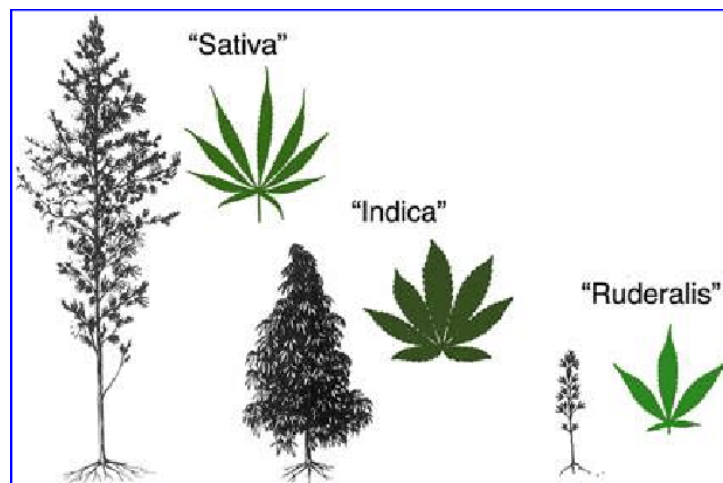
Εικόνα 5 Αριστερά: Υγιής εικόνα εγκεφάλου & Δεξιά: Εγκέφαλος υπό την επήρεια κοκαΐνης

2.2.2 Κάνναβη

Η κάνναβη είναι ένα θαμνώδες φυτό που διακρίνεται για τη μεγάλη ικανότητα προσαρμογής της σε διαφορετικές κλιματολογικές συνθήκες και χρησιμοποιείται από τα αρχαία χρόνια για τις ίνες της, τους σπόρους και κυρίως για τη ρετσίνη της που έχει μεγάλη επίδραση στο άτομο. Συνήθως καπνίζεται το άνθος (μαριχουάνα) ή η ρητίνη (χασίς), με το χασίς να έχει το καθαρό ναρκωτικό σε περιεκτικότητα σαράντα τοις εκατό (40%), ενώ η μαριχουάνα δεν ξεπερνάει το δώδεκα τοις εκατό (12%) (OKANA, 2024) (Draskovic, 2023). Η κάνναβη χωρίζεται σε διαφορετικά είδη, υποείδη και τύπους, με αυτούς, να φαίνονται εντελώς διαφορετικοί. Έτσι, έχει την ικανότητα να κατηγοριοποιηθεί σε τρία είδη:

1. *Cannabis Sativa*. Είναι το πιο γνωστό και μακράν το μεγαλύτερο φυτό που προσφέρει στον χρήστη αγχολυτικές ιδιότητες και αύξηση της σεροτονίνης.
2. *Cannabis Indica*. Χαρακτηρίζεται από μικρά, πυκνά φυτά με φαρδιά φύλλα και προσφέρει στον χρήστη ψυχική χαλάρωση και αύξηση της ντοπαμίνης.
3. *Cannabis Ruderalis*. Είναι το τρίτο και σίγουρα το είδος που αναφέρεται λιγότερο, καθώς είναι γενικά ένα πολύ κοντό φυτό το οποίο δεν προσφέρει στον χρήστη κανένα ψυχικό αποτέλεσμα.

Εικόνα 6. Είδη κάνναβης

Η μαριχουάνα είναι ένα εκχύλισμα από τα κλαδιά, τους σπόρους και τους καρπούς του φυτού *Cannabis sativa* το οποίο μετά από την ξήρανση του, τα φύλλα κόβονται όπως ο κοινός καπνός (Medicine, 2023). Χρησιμοποιείται παγκοσμίως για τις ψυχοδραστικές επιδράσεις της στον οργανισμό καθιστώντας την μία από τις πιο συχνά

χρησιμοποιούμενες ναρκωτικές ουσίες. Γιαυτό τον λόγο, το συγκεκριμένο φυτό είναι παράνομο σε πολλές περιοχές του κόσμου, συμπεριλαμβανομένων τουλάχιστον των μισών Ηνωμένων Πολιτειών. Το κύριο δραστικό συστατικό της, η THC, προκαλεί στον χρήστη μια προσωρινή ηρεμία και εσωτερική ικανοποίηση με τις έννοιες του χώρου και του χρόνου να αλλοιώνονται. Αυτή η ευφορία στην πορεία αντικαθίσταται από κόπωση, μειωμένο χρόνο αντίδρασης, αργή ικανότητα κινητικού συντονισμού και έντονη πείνα (Miller, et al., 2020). Πρόσφατα, η μαριχουάνα φιλοδοξούσε να έχει ωφέλιμα φαρμακευτικά αποτελέσματα, συμπεριλαμβανομένων των αντιεμετικών, αναλγητικών, ηρεμιστικών και αντικαταθλιπτικών δραστηριοτήτων με το μειονέκτημα ότι αποτελεί κοινωνικό κίνδυνο γιατί ανοίγει το δρόμο στη δοκιμή των πιο «σκληρών» ναρκωτικών όπως η ηρωίνη και η μορφίνη τα οποία είναι πολύ διαδεδομένα κυρίως στις ανατολικές χώρες (Medicine, 2023) (Τσομπάνη, 2020).

Οι νόμοι για την ιατρική μαριχουάνα φαίνεται να έχουν συμβάλει στην αύξηση της χρήσης κάνναβης από ενήλικες ενώ σε παγκόσμιο επίπεδο, αποτελεί το ναρκωτικό που παράγεται, διακινείται και καταναλώνεται συχνότερα έχοντας εκατόν ενενήντα δύο (192) εκατομμύρια χρήστες. Όταν τα άτομα που πάσχουν από ήδη διαγνωσμένες ιατρικές παθήσεις, χρησιμοποιούν την μαριχουάνα σε μια προσπάθεια να εξαφανίσουν τα συμπτώματά τους, τελικά το μόνο αποτέλεσμα που έχουν είναι να επιδεινώνεται η κατάστασή τους με την πάροδο του χρόνου. Αν και τα αποτελέσματα της εξαρτώνται από τους υποδοχείς ενδοκανναβινοειδών του ατόμου (οι οποίοι ελέγχουν τις λειτουργίες της συμπεριφοράς, όπως η επιθετικότητα) καθώς και το επίπεδο ισχύος της THC στο φάρμακο, υπάρχουν επιστημονικά τεκμηριωμένοι δεσμοί μεταξύ ορισμένων χρηστών μαριχουάνας και βίας. Η μεγαλύτερη συχνότητα χρήσης της βρέθηκε απροσδόκητα να συνδέεται με πολλή υψηλή πιθανότητα διάπραξης αδικημάτων όπλων, αδικημάτων απόπειρας ανθρωποκτονίας ή έκθεσης σε κίνδυνο. Επίσης, αξίζει να σημειωθεί ότι η χρήση της είτε προβλέπει είτε έχει σίγουρη επίδραση στην αύξηση του βαθμού των ακραίων καταστάσεων για μια ομάδα που έχει χαμηλή παραβατική συμπεριφορά σε σχέση με μια ομάδα που έχει υψηλή παραβατική συμπεριφορά (Friedman, et al., 2001). Τα αποτελέσματα αυτά παρέχουν ορισμένα στοιχεία που δίνουν μια θετική απάντηση στην επιδείνωση του εγκλήματος λόγω νομιμοποίησης της ψυχαγωγικής μαριχουάνας, όπως φανερώνεται από τις σημαντικές αυξήσεις στα ποσοστά πολλαπλών τύπων σοβαρών εγκλημάτων (Harper, 2022) (Wu, 2020) (Friedman, et al., 2003).

2.2.3 Αμφεταμίνες

Οι αμφεταμίνες, από τις πιο επικίνδυνες κατηγορίες χημικών ουσιών που κυκλοφορούν έως και σήμερα, συγκαταλέγονται στις συνθετικές διεγερτικές και πιο νοθευμένες ύλες. Πρωτοεμφανίστηκαν στην αγορά ως φάρμακα που χορηγούνταν στην κατάθλιψη και τη θεραπεία της παθολογικής υπνηλίας, τη λεγόμενη, ναρκοληψία, αφού διαλύονται εύκολα σε υγρά, το χρώμα τους είναι άσπρο και είναι άοσμες. Ανακαλύφθηκαν ως χημικές ουσίες το 1887 από τον Lazăr Edeleanu και στη συνέχεια εξελίχθηκαν ως ναρκωτικό στα τέλη της δεκαετίας του 1920 (Sitte & Freissmuth, 2015) ενώ το 1932, η θειική αμφεταμίνη εντάχθηκε στην αγορά από τη φαρμακευτική εταιρεία Smith, Kline & French (SKF) ως σκεύασμα θεραπείας για το άσθμα, εισπνεόμενο αλλά και σε ταμπλέτες (Rasmussen, 2008). Η συγκεκριμένη κατηγορία διεγερτικών ναρκωτικών, επιδρούν στο ΚΝΣ, μειώνοντας την πνευματική και μυϊκή κόπωση, βελτιώνουν τη διάθεση του χρήστη και αυξάνουν την διάθεση για εργασία. Σημαντικό σημείο αναφοράς, είναι ότι η λειτουργία και η ενέργειά τους είναι αρκετά παρόμοια με την δράση της φυσικής αδρεναλίνης του σώματος. Χρησιμοποιούνται ευρύτατα από ανθρώπους που θέλουν να μην κοιμηθούν όλη νύχτα για να εργαστούν, από αθλητές για να βελτιστοποιήσουν τις δυνάμεις και τις επιδόσεις τους, από γυναίκες που θέλουν να μειώσουν την όρεξη του φαγητού και κυρίως από κακοποιούς για να έχουν θάρρος και ψυχραιμία κατά τη διάπραξη εγκλημάτων (ΚΕΘΕΑ, 2018) (ΟΚΑΝΑ, 2024).

Έχουν τη τάση να εμφανίζουν τη δράση τους στο Κεντρικό και στο Περιφερικό Νευρικό Σύστημα όπου η αμφεταμίνη προκαλεί την απελευθέρωση ενδοκυττάρων αποθεμάτων κατεχολαμινικών διαβιβαστών (ντοπαμίνη, νορεπινεφρίνη και σεροτονίνη) ενώ παράλληλα, αναστέλλει το ένζυμο μονοαμινοξειδάση (ΜΑΟ) που την καταστρέφει (ΓΑΛΗΝΟΣ, 2024). Υπάρχουν διάφορα είδη παράνομα παραγόμενων αμφεταμινών: η ίδια η αμφεταμίνη, η μεθαμφεταμίνη, η δεξτροαμφεταμίνη και η δεξτρομεθαμφεταμίνη. Όσον αφορά την επίδραση, δεν υπάρχει μεγάλη διαφορά μεταξύ τους με τις διαφορές να αφορούν μόνο τον τρόπο παρασκευής και τη σχετική ισχύ κάθε ουσίας. Υπάρχει η ικανότητα λήψης της από τους χρήστες, σε μορφή χαπιού, ένεσης, με εισπνοή από τη μύτη ή και να καπνιστεί. Η χρήση μεθαμφεταμίνης μερικές φορές πυροδοτεί επιθετικές και απρόβλεπτες μορφές συμπεριφοράς με έναν συστηματικό χρήστη να μπορεί να καταναλώσει 250-300mg τη μέρα, αν και έχουν αναφερθεί περιπτώσεις που φτάνουν τα

1.000mg ημερησίως. Ακόμα και με μικρές δόσεις μπορεί να προκληθεί η λεγόμενη «αμφεταμινική ψύχωση». Η κατάσταση αυτή χαρακτηρίζεται από ακραίες διακυμάνσεις στη διάθεση, καθώς και αναστάτωση, σύγχυση και πιθανά ξεσπάσματα ανεξέλεγκτης ή και βίαιης αντίδρασης. Με μια τακτική χρήση σε ψηλές δόσεις, η αμφεταμινική ψύχωση μπορεί να γίνει σοβαρή και υποχωρεί μόλις το ναρκωτικό αποβληθεί από το σώμα, συνήθως μέσα σε μερικές μέρες (Foundation, 2024) (OKANA, 2024).

Η σχέση μεταξύ της χρήσης ATS και του εγκλήματος παραμένει ανεπαρκώς διερευνημένη. Διάφοροι παράγοντες, συμπεριλαμβανομένης της κατάχρησης αμφεταμινών, έχουν αναγνωριστεί ότι προκαλούν διαταραχές στη ψυχική υγεία του χρήστη. Η χρήση τους αναδεικνύεται ως ένα σύνθετο ζήτημα δημόσιας υγείας, που περιλαμβάνει την χρήση, με συνέπειες που εκτείνονται πέρα από την ατομική υγεία με τον αντίκτυπο της να περιλαμβάνει νευροβιολογικές αλλοιώσεις που επηρεάζουν τα επίπεδα των νευροδιαβιβαστών και δομικές αλλαγές στον εγκέφαλο. Αυτό δεν πλήττει μόνο τα άτομα, αλλά οδηγεί επίσης σε κοινωνικές επιβαρύνσεις, σε συνδυασμό με το στίγμα που περιβάλλει την ψυχική ηρεμία. Παλιότερα, οι ουσίες αυτές αγοράζονταν νόμιμα και χορηγούνταν κατά εκατομμύρια ενώ σήμερα, το ναρκωτικό της αμφεταμίνης διατίθεται στους χρήστες από τον δρόμο. Η παράνομα παρασκευασμένη αμφεταμίνη έχει συχνά αρκετά έντονη οσμή, σαν «ψαρίλα», με την ασυνήθιστη αυτή μυρωδιά να προκαλείται από την παρουσία διάφορων χημικών, που χρησιμοποιούνται κατά τη διαδικασία παρασκευής του ναρκωτικού. Οι παράνομες εργαστηριακές ανιχνεύσεις αυξήθηκαν από πενήντα (50) το 1996 σε διακόσια πενήντα (250) το 2002 με την εγκληματική διαγωγή να συσχετίζονται πλήρως. Μια έρευνα που χρησιμοποιήθηκε για τον προσδιορισμό των προγνωστικών παραγόντων του ένοπλου και άοπλου βίαιου εγκλήματος, σε σχέση με τα αδικήματα περί ναρκωτικών, έδειξε πολύ υψηλές πιθανότητες κράτησης για άοπλη βία με την χρήση ATS πριν από το έγκλημα (Gately, 2012). Σαράντα επτά τοις εκατό (47%) των ενεργών χρηστών της αμφεταμίνης ανέφερε ότι έχουν διαπράξει παράνομη δραστηριότητα και οι μισοί από αυτούς συσχέτισαν καθαρά τη βαναυσότητα με τη χρήση της (Okoye, 2024) (Kankaanpää, 2023) (Singh, 2020).

2.3 Z-drugs

Τα «Z-φάρμακα» εισήχθησαν στην αγορά τη δεκαετία του 1990 και σε αυτά συμπεριλαμβάνονται η Ζολπιδέμη, η Ζοπικλόνη και η Ζαλεπτόνη (Brandt & Leong, 2017).

Αυστηρά μιλώντας, δεν ανήκουν στις βενζοδιαζεπίνες, αλλά είναι μια ομάδα φαρμάκων μη βενζοδιαζεπίνης που συνταγογραφούνται στο πλήθος για την διαχείριση της αϋπνίας, γνωστά και ως τα πιο πρωτοποριακά υπνωτικά της νέας χιλιετίας (Gunja, 2013). Οι πρώτες δόσεις τους είναι αρκετά καλές και βοηθητικές όσον αφορά στην ανακούφιση των συμπτωμάτων του άγχους και στην προώθηση του ύπνου. Ωστόσο, δρουν με παρόμοιο τρόπο με τις βενζοδιαζεπίνες, έχοντας και οι δυο κατηγορίες παρόμοια επίδραση στα εγκεφαλικά κύτταρα του χρήστη και κοινά προβλήματα μακροχρόνιας χρήσης. Οι βενζοδιαζεπίνες και τα Z-φάρμακα λειτουργούν καλύτερα σε καταστάσεις όπου το άγχος ή η δυσκολία στον ύπνο αναμένεται να διαρκέσει ελάχιστα, αλλά εάν τα συμπτώματα του χρήστη μειωθούν, μπορεί να βρεθεί σε θέση να αντιμετωπίσει καλύτερα τυχόν προβλήματα. Γενικά τα Z-drugs θεωρούνται ασφαλέστερα και έχουν πιο λίγες παρενέργειες, παρά το γεγονός ότι μπορούν και αυτά να μετατραπούν σε δυνητικά εθιστικά φάρμακα (Tidy, 2022) (Center, 2024).

Στην βιοχημική δράση τους στον εγκέφαλο ενισχύουν τη δραστηριότητα του γ-αμινοβουτυρικού οξέος (GABA), μειώνοντας το άγχος και στοχεύοντας επιλεκτικά τις υπομονάδες άλφα-1 των υποδοχέων GABA-A για ιδανικά ηρεμιστικά αποτελέσματα. Επιπλέον, μειώνουν την λανθάνουσα κατάσταση ύπνου χωρίς να διαταράσσουν την αρχιτεκτονική του. Παρά την αποτελεσματικότητά τους όμως, ενέχουν τον κίνδυνο εθισμού, σωματικής και ψυχολογικής εξάρτησης και συμπτωμάτων στέρησης με την εμφάνιση παρενεργειών, όπως υπνηλία, ζάλη, και γνωστική εξασθένηση. Περίεργες συμπεριφορές έχουν προκαλέσει προειδοποιήσεις σχετικά με τη συνταγογράφηση, τη χορήγηση και τη χρήση των φαρμάκων Z (Soroka, 2023) (Gunja, 2013) (Gunja, 2013).

Ο εθισμός στους μπορεί να αναπτυχθεί σε ακραίο βαθμό ειδικά με την μακροχρόνια κατάχρηση. Όταν κάποιος χρήστης γίνεται ανεκτικός σε αυτή την κατηγορία τοξικότητας, θα χρειαστεί πολύ μεγαλύτερες δόσεις για να επιτύχει τα ίδια αποτελέσματα που προκαλούν ύπνο, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε περαιτέρω εξάρτηση (Soroka, 2023). Τα αποτελέσματα της τοξικομανίας μπορεί να περιλαμβάνουν τη συνεχή ανάγκη για το φάρμακο, παρά τις αρνητικές συνέπειες, τη δυσκολία στη μείωση της χρήσης τους και τα συμπτώματα στέρησης κατά την προσπάθεια της διακοπής τους. Τα συμπτώματα αυτά, της στέρησης, είναι σοβαρά και περιλαμβάνουν θέματα όπως άγχος, τρόμο και σύγχυση. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό τα Z-φάρμακα να χρησιμοποιούνται σύμφωνα με τις οδηγίες και πάντα υπό την καθοδήγηση ενός επαγγελματία υγείας καθώς

εξακολουθούν να παρουσιάζουν ορισμένους κινδύνους, όπως υπνηλία κατά τη διάρκεια της ημέρας, ζαλάδα, προβλήματα μνήμης και πιθανότητα λανθασμένης εφαρμογής. Οι επαναλαμβανόμενες αναφορές ανεπιθύμητων ενεργειών, συμπεριλαμβανομένης της αλλόκοτης συμπεριφοράς έχουν προκαλέσει εκκλήσεις για προσοχή και ρύθμιση. Η φαρμακοκινητική των Z-drugs προσεγγίζει εκείνη του ιδανικού υπνωτικού με ταχεία έναρξη στον οργανισμό εντός τριάντα (30) λεπτών και σύντομο χρόνο ημίσειας ζωής μία (1) με επτά (7) ώρες (Gunja, 2013). Η Ζοπικλόνη είναι εκείνη με τη μεγαλύτερη διάρκεια δράσης και το μεγαλύτερο υπολειμματικό αποτέλεσμα ενώ με τη Ζολπιδέμη έχουν αναφερθεί απεριόριστες νευροψυχιατρικές ανεπιθύμητες ενέργειες συμπεριλαμβανομένων των ψευδαισθήσεων, της αμνησίας και οποιασδήποτε διαταραχής του ύπνου. Η δηλητηρίαση με Z-drugs περιλαμβάνει κυρίως καταστολή και κώμα με την υποστηρικτική διαχείριση να είναι επαρκής στην πλειοψηφία. Οι θάνατοι που συνδέονται με αυτά είναι σπάνιοι και πιο πιθανό να συμβούν με την υπερκατανάλωση πολλαπλών φαρμάκων ενώ μπορούν να ανιχνευθούν σε αίμα, ούρα, στοματικό υγρό και σε μεταθανάτια δείγματα. Η Ζολπιδέμη και η Ζαλεπλόνη παρουσιάζουν την πιο σημαντική μεταθανάτια ανακατανομή, με τη συχνότητα δηλητηρίασης και θανάτου να είναι πολύ κοντά με παλαιότερα υπνωτικά (Gunja, 2013) (Gunja, 2013) (Soroka, 2023).

Διάφορες ανεπιθύμητες ενέργειες που προκύπτουν από ή σχετίζονται με την Z-χρήση φαρμάκων έχουν αναφερθεί παρατεταμένα και συζητηθεί με μεγάλη λεπτομέρεια στη βιοϊατρική βιβλιογραφία. Είναι ευρέως αποδεκτό ότι τα τροχαία ατυχήματα και οι πτώσεις που οδηγούν σε κατάγματα σε ηλικιωμένους ενήλικες, είναι σημαντικές δυσμενής ενέργειες που έχουν επαληθευθεί ότι συμβαίνουν συχνότερα σε χρήστες ηρεμιστικών-υπνωτικών φαρμάκων, ειδικά της σχετικής ποικιλίας. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια έχουν παρατηρηθεί αυξανόμενες αναφορές στη βιβλιογραφία που εγείρουν το ζήτημα της έκθεσής τους στην ανάπτυξη άλλων σοβαρών ιατρικών ζητημάτων (Brandt & Leong, 2017). Πολύπλοκες συμπεριφορές ύπνου συμβαίνουν όταν ο οργανισμός των ανθρώπων δεν είναι πλήρως ξύπνιος. Ο FDA έχει λάβει αναφορές για άτομα που καταναλώνουν αυτά τα φάρμακα αϋπνίας με τυχαία δόση, οι οποίοι πέφτουν, καίγονται, πυροβολούν τον εαυτό τους και περιπλανιούνται έξω σε εξαιρετικά κρύες θερμοκρασίες, μεταξύ άλλων περιστατικών, με τους ανθρώπους αυτούς να μην θυμούνται αυτές τις συμπεριφορές όταν ξυπνούν το επόμενο πρωί (FDA, 2024) (Center, 2024).

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, οι τραυματισμοί από τροχαία ατυχήματα σε συνδυασμό με την απώλεια ανθρώπινης ζωής ήταν η ένατη (9^η) κύρια αιτία θανάτου παγκοσμίως μεταξύ 2002-2012. Ο επιπολασμός των θανατηφόρων τροχαίων έχει αυξηθεί και είναι θετικός στα συνταγογραφούμενα Z-φάρμακα με το έντεκα κόμμα δύο τοις εκατό (11,2%) των οδηγών που σκοτώθηκαν σε τροχαία ατυχήματα, μεταξύ 2000 και 2010, να είναι θετικοί σε ηρεμιστικά-υπνωτικά μετά θάνατον. Τις τελευταίες δεκαετίες, η κατηγορία των βενζοδιαζεπίνων και των Z-φάρμακων έχουν αποτελέσει τον κεντρικό κόμβο πολλών ερευνών για τη δημόσια ασφάλεια, τόσο επιδημιολογικών όσο και πειραματικών, σχετικά με τις επιδόσεις και τα αποτελέσματα της οδήγησης οχημάτων. Υπάρχει ένας συντριπτικός αριθμός αποδεικτικών στοιχείων, τόσο πειραματικών όσο και επιδημιολογικών, που εμπλέκουν ιδιαίτερα με θανατηφόρα και μη θανατηφόρα ατυχήματα. Εν τω μεταξύ, ορίζονται και ως φάρμακα πρώτης επιλογής σε περιπτώσεις δηλητηρίασης για εγκληματικούς σκοπούς (Brandt & Leong, 2017). Έχουν την πρωτιά σε υποθέσεις εγκλημάτων που διευκολύνονται από τις εξαρτησιογόνες ουσίες και στη σεξουαλική επίθεση, δηλαδή εγκλήματα, ληστείες, εκβιασμούς και σεξουαλική βία που διαπράττονται μετά τη χορήγηση, ικανών να προκαλέσουν υπνωτικά αποτελέσματα. Υπό αυτές τις συνθήκες, η ψυχοτρόπος ουσία θεωρείται όπλο και συνιστά επιβαρυντική περίπτωση στην εγκληματική πράξη: κατά συνέπεια, η δικαστική αρχή νομιμοποιεί τον αναλυτικό προσδιορισμό αυτών των ουσιών (Volonpino, et al., 2023). Ένας σημαντικός αριθμός ασθενών συνταγογραφούνται με αυτά στην Ελλάδα, συχνότερα οι ηλικιωμένοι, οι γυναίκες και ασθενείς με ψυχιατρικές ασθένειες (Siafis, 2023). Συμπερασματικά, η έκθεση σε φάρμακα Z, ειδικά Ζολπιδέμη, θα πρέπει να αξιολογείται και να συμβουλευέται συνεχώς, καθώς θέτουν τους ασθενείς σε αυξημένο κίνδυνο πτώσεων και άλλων εγκληματικών δράσεων (Votaw, 2023).

Κεφάλαιο 3. Η εγκληματικότητα στην Ευρώπη

Το έγκλημα που έχει άμεση σχέση με τα ναρκωτικά είναι ένα πολύπλοκο φαινόμενο με τις έρευνες που έχουν διεξαχθεί να δείχνουν ότι η σύνδεση δεν είναι η ίδια για κάθε χώρα της Ευρώπης και αλλάζει με το χρόνο. Συγκεκριμένα, τα τελευταία χρόνια, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει να αντιμετωπίσει μία από τις σημαντικότερες απειλές για την ασφάλεια των Ευρωπαϊκών χωρών με κάποια στοιχεία της να δείχνουν ότι το σαράντα τοις εκατό (40%)

των εγκληματικών δικτύων που δραστηριοποιούνται σε ολόκληρη την ΕΕ εμπλέκονται κυρίως στο παράνομο εμπόριο, ενώ το πενήντα τοις εκατό (50%) των ανθρωποκτονιών που συμβαίνουν συνδέονται αποκλειστικά με τη διακίνηση. Επιπλέον, υπάρχει μια υπερβολική αύξηση, στην ευρωπαϊκή αγορά, κοκαΐνης μεταξύ 2002 και 2021, με αυτήν να καθοδηγείται από την εμφάνιση των διαδικτυακών αγορών ναρκωτικών (Crime, 2004).

Η Ευρώπη καθιστά τον προορισμό επιλογής για τους διεθνείς εμπόρους με την πολλαπλή διακίνησή τους να επηρεάζει τόσο τα υπό ένταξη κράτη όσο και τα σημερινά μέλη της ΕΕ. Η παράνομη διακίνηση στις χώρες της Ευρώπη, μετρούμενη με βάση τα προηγούμενα ποσοστά, αυξήθηκε πάνω από σαράντα τρία τοις εκατό (43%) το 2002-2003 με συνολικές κατασχέσεις εννέα κόμμα πέντε (9,5) τόνων. Η διακίνηση έκστασης αυξήθηκε κατά εξήντα οχτώ τοις εκατό (68%) ενώ η εμπορία κοκαΐνης έχει υπεραυξηθεί σε ορισμένες χώρες παραλαβής, όπως η Πολωνία (τετρακόσια είκοσι δυο (422) κιλά), η Σλοβενία (πενήντα πέντε (55) κιλά), η Ουγγαρία (πενήντα οχτώ (58) κιλά) και η Βουλγαρία (τριάντα έξι (36) κιλά). Η παράνομη διακίνηση κάνναβης αυξήθηκε στη Δυτική Ευρώπη και μειώθηκε στην Ανατολική Ευρώπη και οι εισπράξεις ηρωίνης αυξήθηκαν σημαντικά στην Ουγγαρία και την Ουκρανία. Για τις αμφεταμίνες το ποσοστό ήταν πέντε τοις εκατό (5%) ενώ για τα υπόλοιπα ήταν μόνο το ένα τοις εκατό (1%). Το 2021 σε ολόκληρη την ΕΕ εμφανίστηκαν τριακόσιοι τρεις (303) τόνοι κοκαΐνης, αριθμός ρεκόρ, αφού τα δίκτυα του εγκλήματος συνεχίζουν να προάγονται σε κλίμακα, πολυπλοκότητα και αντίκτυπο. Έχοντας επίγνωση του επείγοντος χαρακτήρα των προσπαθειών εκρίζωσης των εγκλημάτων, έχουν ως σκοπό την βελτίωση των πράξεων τους για τη διευκόλυνση των οικονομικών και ψηφιακών ερευνών αφού τώρα πιά, όπως λέει και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «το οργανωμένο έγκλημα μοιάζει όλο και περισσότερο με πολυεθνική επιχείρηση» (Gigani, 2023).

Η κατάχρηση ναρκωτικών συνδέεται στενά με τη συνολική αύξηση της χρήσης ψυχοτρόπων ουσιών, όπως το οινόπνευμα και ο καπνός. Αυτή η τάση είναι ιδιαίτερα εμφανής μεταξύ των νέων, ένας πιθανός δείκτης μελλοντικής κακοποίησης μεταξύ του παγκόσμιου πληθυσμού, με τεράστιο υγειονομικό και κοινωνικό κόστος. Υπάρχουν ήδη τεράστια προβλήματα υγείας με την μεγάλη εξάπλωση της κατάχρησης ηρωίνης μέσω της ενέσιμης χρήσης. Στη Λευκορωσία και την Ρωσία, για παράδειγμα, το ATS είναι προβληματικό, αλλά η έκταση και η δυναμική του προβλήματος είναι αρκετά αβέβαιες. Στην Ουκρανία, το ATS και οι άλλες γνωστές παράνομες ουσίες κατασκευάζονται κρυφά

μαζί με νέα συνθετικά ναρκωτικά που έχουν την δυνατότητα να δρουν όπως η ηρωίνη. Δεν είναι γνωστό πού εντοπίζεται η κύρια αγορά τέτοιων φαρμάκων, αλλά ήδη έχουν αναφερθεί θάνατοι στη Δυτική Ευρώπη. Υπάρχουν ήδη στοιχεία για τον αυξανόμενο βαθμό και τη γεωγραφική έκταση των δικτύων οργανωμένου εγκλήματος της Ευρώπης, με αυξημένη εστίαση στα υπό ένταξη κράτη. Στο έγκλημα, η Ανατολή θα έρθει αντιμέτωπη με τη Δύση (Бузанова, 2023). Οι μεγαλύτερες κλίκες οργανωμένου εγκλήματος της ΕΕ, εμπλέκονται σε μια σειρά εγκληματικών δραστηριοτήτων, από το λαθρεμπόριο εμπορευμάτων, την παραχάραξη νομισμάτων και άλλων σημαντικών αγαθών. Η διακίνηση ουσιών εξακολουθεί να αποτελεί μία από τις πλέον κερδοφόρες δραστηριότητες των ομάδων οργανωμένου εγκλήματος ενώ σε συνδυασμό με τον αυξανόμενο επαγγελματισμό τους, δημιουργούν μια συνεχή πρόκληση για τις ευρωπαϊκές υπηρεσίες επιβολής του νόμου. Η χρήση της διαφθοράς τους και η επιρροή των ομάδων στη δικαστική και εκτελεστική εξουσία είναι ίσως η σοβαρότερη πρόκληση, ιδίως στα κράτη που βρίσκονται σε στάδια πριν από την ένταξη (Crime, 2004).

Στην Ελλάδα, η εξέλιξη του εγκλήματος ερευνήθηκε με βάση δύο πηγές δεδομένων: (α) στατιστικά στοιχεία εγκληματικότητας που παρείχε η Ελληνική Αστυνομία και (β) πληροφορίες που πάρθηκαν μέσω συνεντεύξεων που πραγματοποιήθηκαν από τους συγγραφείς, εκπρόσωποι της Ελληνικής Αστυνομίας. Οι παρατηρήσεις που δόθηκαν έδειξαν μια μικρή μείωση της εγκληματικότητας κατά τη διάρκεια των περιόδων καραντίνας, γεγονός που εμφανίζει ότι η πρόοδος της εγκληματικότητας επηρεάστηκε σημαντικά από τα μέτρα περιορισμού που εφαρμόστηκαν εκείνη την περίοδο. Ωστόσο, η συνολική μείωση της εγκληματικότητας δεν ισχύει στην περίπτωση του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο, το οποίο εμφάνισε σημαντική αύξηση κατά τη διάρκεια των περιόδων κλειδώματος (Zarafonitou, 2022). Ύπουλες μορφές οργανωμένου εγκλήματος ενσαρκώνουν μία από τις πιο ακραίες παρανομίες που συχνά πιστεύεται ότι απασχολούν την Ελλάδα. Τα τελευταία είκοσι (20) χρόνια, το ζήτημα αυτό με τις παράνομες εξαρτησιογόνες ουσίες έχει γίνει μια μεγάλη ανησυχία στην Ελλάδα, παράλληλα με την εσωτερική πολιτική βία, τις εξωτερικές υποθέσεις, τη μετανάστευση και τη διαφθορά. Ωστόσο, όπως και σε άλλες αρμοδιότητες σε περιφερειακό και διεθνές επίπεδο, η πορεία της πολιτικής στην Ελλάδα έχει οδηγήσει σε ερωτήματα σχετικά με τον σωστό ορισμό και τη καταμέτρηση του εγκλήματος. Το 2023 η χώρα μας ήρθε αντιμέτωπη με μια ανησυχητική άνοδο της εγκληματικότητας, με 11.613 καταγεγραμμένα εγκλήματα ίσο με

το δέκα τοις εκατό (10%) σε σχέση με το 2022. Η αύξηση της διακίνησης αυτής έχει τονώσει τα εγκληματικά δίκτυα και τη βία στην κοινωνία, με τα εξαρτησιογόνα να αποτελούν μεγάλο κομμάτι της εγκληματικής οικονομίας, κυρίως στις μεγάλες πόλεις και τουριστικές περιοχές (Μανιάτης, 2024). Η συνέχιση του φαινομένου της χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών παρακολουθείται από το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης για τα Ναρκωτικά (Ε.Κ.ΤΕ.Π.Ν.). Αποτελεί ένα από τα Εθνικά κέντρα που υπάρχουν στα είκοσι επτά (27) κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και λειτουργεί στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Κέντρου Παρακολούθησης των Ναρκωτικών και της Τοξικομανίας καθώς στην χώρα μας υπήρχαν αστυνομικές αναφορές και στοιχεία από άλλες πηγές, ότι η χρήση τους, εξαπλώθηκε κυρίως στα τέλη της δεκαετίας του 1970 σε νέους όλων των κοινωνικοοικονομικών τάξεων (Xenakis, 2011).

Τελειώνοντας, σύμφωνα με την Europol (Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Συνεργασίας για την Επιβολή του Νόμου), η Ευρώπη έχει γίνει το επίκεντρο της επαγγελίας των νέων «πολυεθνικών του εγκλήματος», και έχουν μετατραπεί σε «μείζονα απειλή για την εσωτερική ασφάλεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης» (Μαζιάς, 2024). Όλες οι χώρες, πλούσιες και φτωχές, πλήττονται από το έγκλημα της διακίνησης με ορισμένες να είναι χώρες προέλευσης, διέλευσης και προορισμού ταυτόχρονα. Τα θύματα των εγκλημάτων αυτών είναι κυρίως γυναίκες και κορίτσια, τα οποία διακινούνται πολύ συχνά με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση με ανταλλαγή τις παράνομες ουσίες. Είναι υποχρέωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να δώσουν όλη τους την προσοχή στο γεγονός ότι οι κεντρικοί παράγοντες για την πρόληψη της εγκληματικότητας που σχετίζεται με τα ναρκωτικά είναι το κράτος και η κοινωνία (Gigani, 2023) (Kutsev, 2024) (Fedorov, 2015).

Κεφάλαιο 4. Κατηγορίες εγκλημάτων σχετιζόμενες με τις εξαρτησιογόνες ουσίες

Έρευνες που γίνονται κατά καιρούς έχουν δείξει ότι ένα υψηλό ποσοστό των εγκλημάτων που σχετίζονται με χρήστες ναρκωτικών αφορούν αδικήματα όπως εγκλήματα κατά προσώπων (π.χ. δολοφονία, βιασμό και επίθεση), αδικήματα ιδιοκτησίας και αδικήματα που σχετίζονται με τα ναρκωτικά (Ibrahim, 2023). Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο θα εισχωρήσουμε λίγο πιο βαθιά στα πιο συχνά εγκλήματα που έχουν συνδεθεί σε μεγάλο βαθμό με τις παράνομες εξαρτησιογόνες ουσίες.

4.1 Εμπορία ναρκωτικών

Μπορούν οι έμποροι παράνομων ουσιών να κατηγορηθούν για φόνο μετά από υπερβολική δόση οποιουδήποτε εξαρτησιογόνου; Αυτό είναι μια απορία που πιθανών να έχει ένα μεγάλο πλήθος του κόσμου και σύμφωνα με έρευνες που γίνονται κατά καιρούς, η απάντηση είναι ναι. Οι έμποροι ναρκωτικών ενδέχεται να θεωρηθούν υπεύθυνοι εάν κάποιος υπερβεί την ιδανική δόση και πεθάνει εξαιτίας των ουσιών που του πούλησε ο έμπορος. Τέτοιες καταδίκες έχουν αναφερθεί αρκετές στις Ηνωμένες Πολιτείες αλλά και στην Ευρώπη που καθιστούν τους εμπόρους ναρκωτικών υπεύθυνους για ανθρωποκτονία. Αυτός ο καινούργιος τύπος κατηγορίας υπάρχει πιθανότητα να κοστίζει σε έναν έμπορο ουσιών ποινή φυλάκισης είκοσι (20) ετών ή και περισσότερο με τις ποινές όμως να διαφέρουν σε κάθε πολιτεία (Lawyers, 2024).

Ένας από τους κυριότερους παράγοντες των αυξανόμενων και επαναλαμβανόμενων εγκλημάτων λόγω παράνομων ουσιών είναι οι έμποροι ναρκωτικών, γνωστοί και ως «Dealers» (Macit, 2017). Ο πόλεμος κατά των ναρκωτικών στόχευσε κυρίως τους εμπόρους με αποτέλεσμα για δεκαετίες να έχουν διασυρθεί, συλληφθεί και φυλακιστεί. Ωστόσο, ο αριθμός τους παραμένει σχετικά σταθερός. Αν μπορούσαμε να ορίσουμε κάποια βασικά στοιχεία που έχει ένας έμπορος ναρκωτικών θα λέγαμε ότι είναι μια «μπερδεμένη» φιγούρα, οραματισμένη μέσα από το πρίσμα της φυλής, της τάξης και των αντικρουόμενων πολιτιστικών πεποιθήσεων (Farber, 2021). Ακόμη και πριν από τη διακίνηση, τείνουν να υποστηρίζουν ότι διακατέχονται από πολλά ψυχολογικά τραύματα, τόσο άμεσα όσο και έμμεσα. Ως «dealers», λοιπόν, αναλαμβάνουν τόσο το ρόλο του δράστη όσο και του θύματος ψυχολογικού τραύματος με το ενδεχόμενο να υποστούν βία ακόμα και αν δεν είναι πια ενεργοί στη διακίνηση ναρκωτικών (Soh, 2020).

Η εμπλοκή σε αποτρόπαιες πράξεις κατά της ιδιοκτησίας από χρήστες θεωρείται συχνά ότι καθοδηγείται από την ανάγκη υποστήριξης μιας συνήθειας και/ή απλώς ως απαλλαγή της συμμετοχής στη «βιομηχανία» των ναρκωτικών. Τα αδικήματα αυτά της ιδιοκτησίας, είναι στενά συνδεδεμένα με τις επιχειρήσεις ναρκωτικών ακόμα και πολλών εμπλεκόμενων γυναικών αφού η επιτυχία στην αδικοπραγία είναι χαρακτηριστικό επίτευγμα των έμπειρων διακινητών με την κλεμμένη περιουσία και τα χρήματα να διαδραματίζουν βασικό ρόλο στο εμπόριο - προσφέροντας μια επιτυχημένη κερδοφόρα πηγή εισοδήματος. Το συγκεκριμένο έγκλημα προσφέρει ευφορία και άλλες, αξιόλογες

ικανοποιήσεις, συμπεριλαμβανομένης και της αυτοεκτίμησης (O'Malley, 2001). Ένα ακόμη θέμα που απασχολεί την ΕΕ, είναι και η ιδέα ότι τα «ναρκωτικά του δρόμου» έχουν αραιωθεί μέσα σε άλλες πολύ επικίνδυνες ουσίες όπως το αλεσμένο γυαλί, η σκόνη τούβλων, ακόμη και το ποντικοφάρμακο. Αυτή η πρακτική πράγματι πιστεύεται ότι είναι εν μέρη αληθινή από όσους ασχολούνται με την έρευνα των συγκεκριμένων θεμάτων, τη θεραπεία και την αποκατάσταση των χρηστών, την αστυνόμευση τους και την εκπαίδευση των χρηστών ναρκωτικών καθώς και από τους ίδιους τους χρήστες. Σε μεγάλο ποσοστό θεωρείται ότι συμβαίνει και διαπράττεται από εκείνους που θεωρούνται υπεύθυνοι για τέτοια νοθεία τους, δηλαδή τους ίδιους τους εμπόρους. Αυτό, ωστόσο, δεν συμφωνεί με τα εγκληματολογικά στοιχεία αφού στην πραγματικότητα συμβαίνει λιγότερη νοθεία από ό, τι πιστεύεται (Coomber, 2009).

Η διακίνηση παράνομων ουσιών από ανηλίκους παραμένει ένα θέμα που δεν έχει πλήρως ανακαλυφθεί ακόμα στην έρευνα που κάνει την διάκριση μεταξύ τύπων αδικημάτων ή παραβατών. Περίπου οι μισοί νέοι που βρίσκονται εσώκλειστοι σε ιδρύματα δικαιοσύνης ανηλίκων εμπλέκονται στενά σε αδικήματα. Τα άτομα που διακινούν ναρκωτικά είναι σωστό να διαφοροποιούνται από εκείνα που απλώς κατέχουν ή χρησιμοποιούν ουσίες στο ιστορικό προσβολής, την τάση να ενεργούν επιθετικά και τις ανάγκες ψυχικής υγείας, με την συμμετοχή στο εμπόριο να θεωρείται ο νούμερο ένα παράγοντας που συνδέεται με την αύξηση της πιθανότητας εμπλοκής σε βίαιες συμπεριφορές. Η έκθεση σε επαναλαμβανόμενη βία εξαρτάται από τη θέση που λαμβάνει κανείς στην ιεραρχία της επιχείρησης των εξαρτησιογόνων με την υψηλότερη θέση να καθίσταται και η χειρότερη. Επιπλέον, το να είναι ένα άτομο θύμα βίας μπορεί να είναι μια τραυματική εμπειρία που προκαλεί θυμό και ευαισθησία στο κομμάτι αυτό, και ως εκ τούτου, αυξάνεται και ο κίνδυνος συμμετοχής τους σε αντιδραστικές, επιθετικές και απάνθρωπες συμπεριφορές. Η εμπλοκή τους ακόμα και σε συγκεκριμένα πλαίσια υποκουλτούρας όπως είναι οι συμμορίες έχουν ως σκοπό να ξεδώσουν και να πάρουν εκδίκηση, δίνοντας έμφαση στις συμπεριφορές σκληρότητας, ανδρισμού και επιθετικότητας μαζί με την βοήθεια κατανάλωσης περισσότερου αλκοόλ, μαριχουάνας, αμφεταμινών, κοκαΐνης και άλλων ναρκωτικών. Πρέπει όμως να σημειωθεί ότι υπάρχουν διαφορές ανάμεσα στους έμπορους και στους μη έμπορους ναρκωτικών καθώς η σύγκριση αυτή βασίζεται στα μοναδικά προβλήματα ψυχικής υγείας. Είναι μια σοβαρά βίαιη και επικίνδυνη ομάδα, όπως φαίνεται από τα αυξημένα επίπεδα χρήσης όπλων,

εκφοβισμού, βίαιων ληστειών και προληπτικής επιθετικότητας και σύμφωνα με έρευνες που έχουν διεξαχθεί, είναι επίσης πιθανότερο να ανήκουν σε συμμορία, γεγονός που μπορεί να εξηγηθεί από την έννοια της αρρενωπότητας. Το εύρημα της κατανάλωσης όλων των ειδών απαγορευμένων ουσιών μπορεί να εξηγηθεί από το οικονομικό-καταναγκαστικό μοντέλο σύμφωνα με το οποίο οι χρήστες μπορούν να εμπορεύονται ουσίες επειδή τους παρέχει εισόδημα για να διατηρήσουν τη δική τους χρήση. Ως εκ τούτου, οι ρόλοι του αγοραστή και του πωλητή δεν είναι σταθεροί. Οι έμποροι έχουν εύκολη πρόσβαση σε πολλών ειδών ουσίες, καθιστώντας τη χρήση μιας νέας ουσίας συνηθέστερη και η ριψοκίνδυνη συμπεριφορά τους μπορεί να τους ωθήσει να δοκιμάσουν ακόμα περισσότερους τύπους.

Συμπερασματικά, σε σχέση με τους μη εμπόρους ναρκωτικών, οι έμποροι είναι βέβαιο ότι συμμετέχουν σε πιο ακραίες παραβατικές πράξεις, παρουσιάζουν μεγάλο ποσοστό επιθετικότητας, χρήσης και αντιδραστικών προκλητικών πράξεων αλλά εμφανίζουν χαμηλότερα επίπεδα άγχους. Οι έμποροι, από την άλλη, μαλακών και σκληρών ουσιών χαρακτηρίζονται και οι δύο από σοβαρή αντικοινωνική διαγωγή γιατί και οι επιχειρήσεις περί ναρκωτικών συνήθως λειτουργεί σε ανθρώπους που γνωρίζουν τον υπόγειο κόσμο των ουσιών, αλλά όχι σε εκείνους που έχουν εξάρτηση με αυτές. Οι τοξικομανείς είναι πιο πιθανό να συλληφθούν μόνοι τους, γεγονός που υποδηλώνει ότι δουλεύουν για τον εαυτό τους με απώτερο στόχο τους να αντέξουν οικονομικά ώστε να προμηθεύονται ναρκωτικά για προσωπική τους χρήση ικανοποιώντας τις ανάγκες τους (Bisback, et al., 2022) (Ünlü & Demir, 2012).

4.2 Ανθρωποκτονίες

Η υπερβολική δόση των παράνομων ναρκωτικών αποτελεί ένα από τα ζητήματα δημόσιας υγείας που οδηγεί σε απεριόριστη νοσηρότητα και θνησιμότητα (Buxton, 2019). Τα ναρκωτικά έχουν την δυνατότητα να λειτουργήσουν ως παράγοντες εύκολης λύσης για όλες τις μορφές βίας, συμπεριλαμβανομένης της ανθρωποκτονίας που σχετίζεται με τα ναρκωτικά (DRH). Η αντιμετώπιση αυτού του φαινομένου είναι σημαντική όχι μόνο δεδομένης της σοβαρότητας ενός συμβάντος ανθρωποκτονίας και του υψηλού κόστους που επιβάλλει στην κοινωνία, αλλά και επειδή η DRH έχει την ευκαιρία να λειτουργεί ακόμα και ως βαρύτιμος δείκτης ευρύτερου βίαιου εγκλήματος που σχετίζεται με αυτά. Η σύγκριση των επιπέδων αυτών, μεταξύ χωρών, μπορεί να συγκροτεί πολύτιμο εργαλείο

για τον εντοπισμό τάσεων και νέων απειλών. Ένα από τα εγκλήματα αυτής της ευρύτερης κατηγορίας βίας που σχετίζεται με όλες τις εξαρτησιογόνες ουσίες είναι η ανθρωποκτονία, η οποία πιστεύεται γενικά ότι είναι ένα από τα σοβαρότερα αδικήματα. Επίσης, οδηγούν σε υψηλό κοινωνικό κόστος λόγω απώλειας ζωής, ανθρώπινου πόνου, συναισθημάτων ανασφάλειας και εξασθένησης του ανθρώπινου κεφαλαίου. Κατά συνέπεια, οι ανθρωποκτονίες διαθέτουν γενικά απεριόριστους πόρους για ποινική έρευνα και δίωξη καθώς είναι διεθνώς καλά καταγεγραμμένη. Δεδομένου ότι ο αριθμός των μη καταγεγραμμένων φόνων είναι σχετικά χαμηλός σε σύγκριση με άλλες βίαιες πράξεις, η συγκεκριμένη χρησιμοποιείται συχνά ως δείκτης για βίαιες πράξεις εν γένει (EMCDDA, 2018).

Η ύπαρξη σχέσης μεταξύ βίας, ναρκωτικών και αγορών έχει θεμελιωθεί καλά στη βιβλιογραφία από τον Goldstein το 1985 όπου κατάφερε να αναπτύξει ένα εννοιολογικό πλαίσιο, περιγράφοντας και εξηγώντας αυτή τη σχέση. Μέχρι σήμερα, το πλαίσιο αυτό εξακολουθεί να αποτελεί την «πρώτη θέση» στον τομέα της μελέτης για την εγκληματικότητα που συνδέεται αποκλειστικά με τις ουσίες. Αξίζει να αναφερθεί ένα από τα τρία πλαίσιά του και πιο συγκεκριμένα το φαρμακολογικό μοντέλο αφού προτείνει ότι «ορισμένα άτομα, ως αποτέλεσμα της βραχυπρόθεσμης ή μακροπρόθεσμης κατάποσής τους, μπορεί να γίνουν ευερέθιστα, παράλογα και μπορεί να παρουσιάσουν βάρβαρη συμπεριφορά». Ουσίες όπως η κοκαΐνη, οι αμφεταμίνες και το αλκοόλ, έχει πράγματι βρεθεί ότι εντείνουν την εχθρική και ανήσυχη κατάσταση με μέρος της εξίσωσης να λέει ότι «ορισμένα φάρμακα [...] δρουν σε συγκεκριμένες περιοχές του νευρικού συστήματος, συμπεριλαμβανομένου του μετωπιαίου λοβού και του μεταχιακού συστήματος, όπου βρίσκονται τα κέντρα επιθετικότητας και παρορμητικότητας». Στην πράξη, μια κατάσταση υπερκατανάλωσης θα επιφέρει δηλητηρίαση και με την σειρά της θα οδηγήσει σε βαναυσότητα με τέτοιο τρόπο, ώστε να υπάρξει θυματοποίηση του εν λόγω προσώπου (EMCDDA, 2018). Χωρίς τις επιπτώσεις των ναρκωτικών, πολλές, αν όχι οι περισσότερες από τις ανθρωποκτονίες, δεν θα είχαν συμβεί, αφού συχνά υπήρχαν πειστήρια απερίγραπτης παράλογης σκέψης σε κοντινή χρονική περίοδο με τη χρήση τοξικών ουσιών ενώ και σε πολλές περιπτώσεις δεν υπήρχε προηγούμενο ιστορικό κτηνωδίας, καμία ένδειξη προμελέτης, κανένα σχέδιο αποφυγής και ελάχιστα ή καθόλου διακριτά κίνητρα. Η αύξηση του στρες συνοδευόταν από υψηλή και εξαιρετική πρόσληψη ψυχοδραστικών και συνήθως υπήρχαν και πολλαπλές απώλειες στη ζωή των ατόμων που διέπρατταν την

ανθρωποκτονία κατά τους μήνες πριν το έγκλημα. Θεωρείτε ότι οι υψηλές δόσεις βλάπτουν σοβαρά τα συστήματα του εγκεφάλου και κυρίως αυτά που κρατάνε σε ισορροπία τις νοητικές λειτουργίες ελέγχου της πραγματικότητας και της κρίσης, με την εξασθένησή τους να εξισώνεται απερίσκεπτα με ψευδαισθήσεις, αποπροσανατολισμό, αλλαγές στην αντίληψη του χρόνου ή άλλα ψυχικά φαινόμενα (Senay & Wettstein, 1983).

Ένας θάνατος λόγω τοξικότητας από εξαρτησιογόνα συμβαίνει σχεδόν κάθε επτά (7) λεπτά σε κάθε χώρα της Ευρώπης με τα παράνομα ναρκωτικά να εντάσσονται πλέον ως η κύρια αιτία θανάτου για άτομα ηλικίας δεκαοκτώ (18) έως σαράντα πέντε (45) ετών. Οι ανθρωπογενείς άγριες πράξεις εμπλέκονται στην πλειονότητα αυτών των θανάτων, οι οποίες ξεπερνούν τώρα πια τα τροχαία ατυχήματα, τα πυροβόλα όπλα, τις αυτοκτονίες και τις ασθένειες. Αυτό συμβαίνει αφού όλοι οι έμποροι ναρκωτικών πωλούν πλαστά χάπια που έχουν ως στόχο να μιμηθούν νόμιμα φαρμακευτικά φάρμακα όπως το Χανακ. Αυτή η απάνθρωπη πράξη των καρτέλ και των διακινητών γίνεται καθαρά και μόνο για οικονομικό κέρδος με απόλυτη απέχθεια προς την ανθρώπινη ζωή, με κάποιους να εικάζουν ότι η σύλληψη αυτών δεν έχει κανέναν αντίκτυπο στις ανθρωποκτονίες που συμβαίνουν από ναρκωτικά (Statute, 2024).

Τα ναρκωτικά θεωρούνται γενικά ένας εξαιρετικός παράγοντας συμβολής στη βίαιη συμπεριφορά και συμπεριλαμβάνονται στους τρόπους με τους οποίους συνδέονται με την βία η οποία έχει επηρεάσει πολλές κοινότητες σε διάφορες περιοχές όλου του κόσμου. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η επιδημία κρακ-κοκαΐνης, η οποία πιστεύεται ότι είχε, τότε, τον πρώτο ρόλο στα αυξημένα ποσοστά ανθρωποκτονιών που βίωσαν πολλές πόλεις των ΗΠΑ τις δεκαετίες του 1980-1990, με την διακίνηση να συσχετίζεται επίσης εξαιρετικά με τα υψηλά ποσοστά φόνων του Μεξικού και της Κολομβίας. Η βία που συνδέεται με τα ναρκωτικά «αγγίζει» ένα παγκόσμιο ζήτημα με πολύ λίγα μέρη να φαίνεται ότι είναι απρόσβλητα από αυτό, με το φαινόμενο να κερδίζει την προσοχή των δημόσιων αρχών και των ερευνητών στην Ευρώπη, στον βαθμό που η εξαφάνισή του έχει καταστεί προτεραιότητα για την ασφάλεια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Breen, et al., 2023). Οι ανθρωποκτονίες, λοιπόν, περιλαμβάνουν φόνους εκ προμελέτης που έχουν ως σκοπό την εξόντωση του ανταγωνισμού ή την επιβολή ελέγχου, ανθρωποκτονίες χωρίς διαμεσολάβηση που συμβαίνουν σε διαπροσωπικές διαφορές που σχετίζονται με την παρανομία, δολοφονίες αθώων ατόμων που σκοτώθηκαν «κατά λάθος» από αδέσποτους πυροβολισμούς και δολοφονίες κυβερνητικών αξιωματούχων και πολιτών με επιρροή που

σχετίζονται με αυτά (Geberth, 1990). Συγκεκριμένα, το πιο κοινό διεγερτικό φάρμακο που παρατηρήθηκε σε περιπτώσεις φόνων ορίστηκε η έκσταση σε σύγκριση με άλλα διεγερτικά (κοκαΐνη και μεθαμφεταμίνη). Το παραισθησιογόνο, φαινκυκλιδίνη, έδωσε το παρόν σε 23 ανθρωποκτονίες σε κομητεία της Αμερικής ενώ έχει καταγραφεί ότι η χρήση της αιθανόλης, μπορεί να προκαλέσει συμπεριφορικές αλλαγές τόσο του διεγερτικού φαρμάκου όσο και των αποθαρρυντικών επιδράσεων που οδηγούν στη συνέχεια σε αντιμετώπιση που μπορεί να θέσει το άτομο σε υψηλότερο κίνδυνο διάπραξης φόνου. Ιστορικά, η κοκαΐνη έδωσε το παρόν σε περίπου τριάντα τοις εκατό (30%) των ανθρωποκτονιών στις πόλεις γι' αυτό τον λόγο η σύνδεση της με αυτές τις πράξεις είναι επαναλαμβανόμενες ενώ η μεθαμφεταμίνη και η έκσταση ανιχνεύονται πλέον λιγότερο συχνά (Isenschmid, et al., 2022). Οι έρευνες για τα απλά αυτά άτομα που έπεσαν θύματα απάνθρωπης βιαιότητας σχετιζόμενα με ναρκωτικά είναι δύσκολες, επειδή η αστυνομία πρέπει να επικεντρωθεί τόσο στην ίδια την βαναυσότητα όσο και στην επιχείρηση των σκληρών ναρκωτικών που την γέννησε. Θα πρέπει, λοιπόν, να γίνει γνωστή μια στρατηγική έρευνα τριών (3) φάσεων. Η φάση ένα (1) εφαρμόζει διαδικαστικές και εγκληματολογικές τεχνικές, καθώς και ερευνητικούς πόρους στον τόπο του εγκλήματος, η φάση δύο (2) αξιολογεί τους πόρους πληροφόρησης με σκοπό την καλλιέργεια πηγών των οποίων τα στοιχεία μπορούν να επιβεβαιώσουν τα ακούσματα που αναπτύχθηκαν στον τόπο του εγκλήματος και τέλος η φάση τρία (3) εφαρμόζει διαδικασίες εκκαθάρισης εγκλημάτων που επιτρέπουν στις αρχές να διαλευκάνουν μια υπόθεση με όσα μέσα μαζεύτηκαν (Geberth, 1990).

Η Ελληνική Στατιστική Αρχή γνωστοποιεί τόσο στοιχεία αιτιών θανάτου όσο και στατιστικές ενδείξεις εγκληματικότητας και δικαιοσύνης, με τις στατιστικές όμως που σχετίζονται με την εγκληματικότητα και τη δικαιοσύνη να καταρτίζονται σε ένα μεγάλο βαθμό στο Τμήμα Στατιστικών Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως της αρχής. Αυτές δεν παρέχουν αποτελέσματα για συγκεκριμένους τύπους εγκλημάτων αφού από το 2014, η Ελληνική Αστυνομία κυκλοφόρησε εκθέσεις που συμπεριλάμβαναν δεδομένα για συγκεκριμένα αδικήματα όπως είναι αυτά της ανθρωποκτονίας από αμέλεια και της ανθρωποκτονίας με πρόθεση ανά περιοχή, μήνα, καταγωγή δράστη (ελληνική ή ξένη) και ηλικία δράστη. Παρόλα αυτά, στις τοξικολογικές αναλύσεις δεν αναφέρεται κανένα θύμα που να βρέθηκε υπό την επήρεια εξαρτησιογόνων. Η αντιμετώπιση του φαινομένου της συγκεκριμένης κατηγορίας φόνων είναι σημαντική, όχι μόνο δεδομένης της σοβαρότητας

ενός συμβάντος και του κόστους του για την κοινωνία, αλλά και επειδή μπορεί να διαθέτει πληροφορίες σχετικά με την γενικότερη βία από παράνομες ουσίες (EMCDDA, 2018).

4.3 Δηλητηριάσεις

Αν και οι δηλητηριάσεις από ναρκωτικά είναι μερικές φορές σκόπιμη αλλά παράλληλα και σχετικά ασυνήθιστη, η κατά λάθος τοξικότητα είναι κοινή και συχνά συνδέεται με άσχημη κατάληξη (Finkelstein, et al., 2010). Τα παράνομα ναρκωτικά έχουν αναγνωριστεί ως νόμιμη ιατρική θεραπεία για ασθενείς συγκεκριμένους που τους συνοδεύει ένας σοβαρός χρόνιος πόνος μη ανταποκρινόμενος σε άλλες θεραπείες. Ωστόσο, οι ουσίες αυτές συνδέονται και με κινδύνους για τους ίδιους αλλά και την κοινωνία, με τους πιο δημοφιλέστερους να είναι η άσκοπη κατάχρηση και κυρίως ο θάνατος από υπερβολική δόση. Η εκτίμηση των κινδύνων και η αποτροπή τους περιλαμβάνουν τη κατάλληλη γνώση των παραγόντων που ενδέχεται να συμβάλλουν στην κακή χρήση, την υπερκατανάλωση, την αυτοκτονία καθώς και την αναπνευστική καταστολή. Ο επιπολασμός της θνησιμότητας από αυτές είναι αρκετά πιο υψηλός σε ηλικιωμένους που έχουν υποβληθεί σε κατάχρηση ουσιών και έχουν εμφανίσει ψυχιατρικές ασθένειες. Αξιοσημείωτο είναι και το κομμάτι της αυτοκτονίας με συχνά λανθασμένη, όμως, ταξινόμηση στις αναφορές των θανάτων από δηλητηρίαση λόγω ναρκωτικών γιαυτό απαιτείται καλύτερη αξιολόγηση (Webster, 2017).

Οι δηλητηριάσεις από ναρκωτικά είναι μια από τις πιο κοινές αιτίες επισκέψεων στα Τμήματα Επειγόντων Περιστατικών αφού παράλληλα υπάρχει και σημαντική σύνδεση με την χρήση των νοσοκομειακών πόρων αλλά σπάνια θα οριστούν ως θανατηφόρες (Bell, et al., 2024). Εν μέσω της πανδημίας COVID-19, τα στοιχεία έδειξαν ότι τα ποσοστά θνησιμότητας από υπερβολική δόση συνθετικών ψυχοδιεγερτικών, κοκαΐνης και ηρωίνης αυξήθηκαν, συμπεριλαμβανομένων και των θανάτων που προέκυψαν από συνταγογραφούμενα φάρμακα για την αντιμετώπιση του πόνου. Μια παγκοσμίως διαδεδομένη επίγνωση, είναι ότι το πρόβλημα κατάχρησης των συνταγογραφούμενων ναρκωτικών ορίζεται ως μειωμένο σε σχέση με άλλους παράγοντες τα τελευταία χρόνια γιαυτό, κατά συνέπεια, είναι σημαντικό να γίνει μια ορθή διάκριση μεταξύ του ρόλου των παράνομων και των χορηγούμενων από γιατρούς αναλγητικών αυτή την τρέχουσα χρονική περίοδο. Επειδή η συγκεκριμένη κατηγορία δεν υπάρχει αμφιβολία ότι μπορούν να χρησιμοποιηθούν καταχρηστικά, να κακοποιηθούν και να εκτραπούν, οι πολιτικές

έχουν κάνει το ζήτημα απλούστερο, περιορίζοντας τις συνταγές γιατρών με αποτέλεσμα το εκκρεμές να μετατοπιστεί έντονα προς την κατεύθυνση του αυστηρού περιορισμού, χωρίς να αναγνωρίζεται ότι τα οπιοειδή έχουν νόμιμες χρήσεις για άτομα που πάσχουν από χρόνιο πόνο. Πρόσφατες δημοσιεύσεις έχουν δείξει μια στενή συσχέτιση της μειωμένης δόσης με την υπερβολική δόση ή την κρίση ψυχικής υγείας μεταξύ ασθενών στους οποίους γράφονται μακροχρόνια αναλγητικά φάρμακα. Αυτά τα ευρήματα έχουν οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι οι ομοσπονδιακές κατευθυντήριες γραμμές μπορεί αθέλητα να έχουν συμβάλει στην αύξηση των συνολικών θανάτων από οπιοειδή και ταυτόχρονα στη μειωμένη πρόσβαση σε επεμβατικές τεχνικές (Manchikanti, et al., 2022).

Σε προηγούμενες έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί έχουν αρχίσει να αποκαλύπτονται παράγοντες που σχετίζονται με την εργασία, παίζουν ρόλο στη χρήση οπιοειδών φαρμάκων ενώ απαιτείται και περαιτέρω ψάξιμο για τον εντοπισμό των επαγγελματικών παραγόντων που μπορεί να συμβάλλουν στη χρησιμοποίηση ψυχοδιεγερτικών και βενζοδιαζεπινών. Συμπερασματικά, το ποσοστό των θανάτων από δηλητηρίαση από παράνομες ουσίες αυξήθηκε από το 2010 έως το 2022, μετά το οποίο και σταθεροποιήθηκε. Όσον αφορά συγκεκριμένες ουσίες, οι συνδεδεμένοι με κοκαΐνη θάνατοι αυξάνονται καθημερινά, με τα ευρήματα αυτά να δίνουν βάση σε εργαζόμενους ορισμένων επαγγελμάτων οι οποίοι διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο τοξικότητας από ναρκωτικές ουσίες λόγω του επαγγελματικού τους περιβάλλοντος (Kaki, 2024).

4.4 Σεξουαλικά αδικήματα

Το αλκοόλ και τα ναρκωτικά είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με τη σεξουαλική επίθεση, με τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης να προσπαθούν να συγκαλύψουν όσο περισσότερο μπορούν τους κινδύνους που έρχονται αντιμέτωπες οι κακοποιημένες γυναίκες όσον αφορά τον βιασμό (Horvath & Brown, 2006). Τα λεγόμενα «ναρκωτικά βιασμού με ραντεβού» είναι ένας όρος για τις ουσίες που χρησιμοποιούνται για να κάνουν ένα άτομο πιο ευάλωτο σε σεξουαλική επίθεση (Perkins, 2019), είναι αρκετά κοινά και αυξάνονται τόσο στις ανεπτυγμένες όσο και στις αναπτυσσόμενες χώρες. Το έγκλημα που διευκολύνεται από τα ναρκωτικά (DFC) είναι ένας γενικός όρος που περιλαμβάνει βιασμό ή άλλη σεξουαλική επίθεση, ληστεία, εκβιασμό χρημάτων, καθώς και σκόπιμη κακομεταχείριση ηλικιωμένων ή παιδιών υπό την επήρεια ψυχοτρόπων ουσιών (Sankhla, et al., 2017). Η πιο κοινή ουσία

που χρησιμοποιείται κατά τη διάρκεια μιας σεξουαλικής επίθεσης έχει αναγνωριστεί ότι είναι το αλκοόλ με τα συνταγογραφούμενα φάρμακα και τα ναρκωτικά του δρόμου να συμπεριλαμβάνονται επίσης. Αυτές οι ουσίες στοχεύουν στο να βλάψουν τη μνήμη και την κρίση του ατόμου και έτσι καθιστούν δύσκολη τη δίωξη υποθέσεων οποιασδήποτε σεξουαλικής πράξης ακόμα και μιδαμινής (Perkins, 2019).

Ο βιασμός έχει προκαλέσει σοβαρό όλεθρο στην κοινωνία μας. Έχει οδηγήσει σε φόνο, σοβαρές σωματικές βλάβες, ψυχολογικές συνέπειες, φυλάκιση, διάλυση γάμων, ψυχική ασθένεια, ανεπιθύμητη και ακούσια εγκυμοσύνη, φτώχεια και πολλά ακόμη συναφή περιστατικά. Οι δράστες συνήθως ενεργούν σαν κανονικοί άνθρωποι που, όμως, βρίσκονται υπό την επήρεια κάτι συντριπτικού και εξαρτησιογόνου. Το μείζων αυτό πρόβλημα συνδέεται πλήρως με μια μεθυστική ουσία που μεταβάλλει τη φυσιολογική και ψυχολογική λειτουργία του σώματος, καθώς ένας φυσιολογικός άνθρωπος δεν θα μπορεί να κακοποιήσει κάποιον άλλο σεξουαλικά, δεδομένων των δεσμών που μοιραζόμαστε και των διαθέσιμων μηχανισμών συναισθηματικού ελέγχου. Επομένως, το ζήτημα της σεξουαλικής επίθεσης έχει ισχυρούς δεσμούς με το συναίσθημα με αποτέλεσμα να επηρεάσει αλλά και να επηρεαστεί από τη χρήση ναρκωτικών (Righteous, 2021). Η σεξουαλική επίθεση είναι οποιοσδήποτε τύπος μη συναινετικής σεξουαλικής δραστηριότητας και μπορεί να περιλαμβάνει άγγιγμα, πρόστυχα σχόλια και φυσικά απόπειρα μη συναινετικής πράξης. Τα θύματα ενδέχεται να είναι αναισθητα κατά τη διάρκεια ολόκληρης ή μέρους της σεξουαλικής επίθεσης ενώ κατά την ανάκτηση των αισθήσεων, κατά ενενήντα τοις εκατό (90%,) θα παρουσιάσουν αμνησία και αδυναμία ανάκτησης των γεγονότων που συνέβησαν την προηγούμενη μέρα.

Οι κατασταλτικές ουσίες του ΚΝΣ που έχουν συσχετιστεί συχνότερα με αυτή την απάνθρωπη πράξη, στη διεθνή βιβλιογραφία είναι το αλκοόλ, οι βενζοδιαζεπίνες, η κοκαΐνη και η κεταμίνη (Sankhla, et al., 2017). Αυτά χρησιμοποιούνται με σκοπό τη «νάρκωση» των θυμάτων με ένα τυπικό σενάριο να ορίζει ότι ο δράστης προσθέτει κρυφά «ναρκωτικό βιασμού ραντεβού» στο αλκοολούχο ή μη αλκοολούχο ποτό ενός ανυποψίαστου ατόμου, το οποίο στη συνέχεια κακοποιείται σεξουαλικά ενώ βρίσκεται υπό την επήρεια αυτής της ουσίας. Πολλά θύματα αναφέρουν το περιστατικό τόσο αργά μετά τα γεγονότα, επειδή συχνά έχουν προβλήματα με το να θυμούνται την πορεία του συμβάντος γιαυτό και αρκετοί θα τους χαρακτηρίσουν ως μη αξιόπιστοι μάρτυρες. Γιαυτό τον σκοπό, η ανίχνευση των «ναρκωτικών βιασμού ραντεβού» στα βιολογικά υγρά του

θύματος είναι αδιαμφισβήτητη απόδειξη (Adamowicz & Kala, 2005). Χρησιμοποιώντας ένα δείγμα περιπτώσεων βιασμού που δόθηκαν στην αστυνομία διαπιστώνεται ότι οι βιασμοί που αφορούν τοξικές ουσίες (αλκοόλη / και ναρκωτικά) διακρίνονται κυρίως από εκείνους που δεν κάνουν καταχρήσεις σε προσωπικό επίπεδο. Με περαιτέρω ανάλυση ανακαλύφθηκε ότι η ταυτότητα των μεθυσμένων θυμάτων (δηλαδή άνδρες, γυναίκες, κανένας ή και οι δύο) είναι σημαντική για τη διαφοροποίηση των επιθέσεων. Έτσι, τα αποτελέσματα αναφέρουν διαφορές ανάλογα με τον τόπο της επίθεσης, τη σχέση ανάμεσα στο θύμα και στον δράστη και τις συμπεριφορές του δράστη (Horvath & Brown, 2006).

Ως παλαιότερο φάρμακο που χρησιμοποιείται στον βιασμό του ραντεβού είναι η ουσία της φλουνιτραζεπάμης, ένα χάπι που θυμίζει ασπιρίνη, και όταν πέφτει σε ένα ποτό, συνήθως αλκοολούχο, είναι άχρωμο και άοσμο, με 10 φορές ισχυρότερη δράση από αλλά ναρκωτικά. Έχει την ικανότητα να προκαλεί επιβράδυνση των σωματικών και πνευματικών αντιδράσεων, των μυϊκών αντανακλαστικών και της αμνησίας του θύματος σε περίπου 15 λεπτά και το επηρεάζει πλήρως εντός τριάντα (30) λεπτών έως μίας (1) ώρας από την κατάποση. Σε περίπτωση που δοθεί υπερβολικά υψηλή δόση, ο χρόνος «blackout» μπορεί να επεκταθεί στις είκοσι τέσσερις (24) ώρες. Τα θύματα μπορεί να έχουν γνώση ότι γδύνονται και δέχονται επίθεση, αλλά είναι ανίκανα να αντιδράσουν και ακόμα χειρότερα να αντισταθούν. Ένα ακόμα ισχυρό εξαρτησιογόνο βοήθειας για μη συναινετική πράξη είναι το γάμμα-υδροξυβουτυρικό οξύ (GHB) με δυνητικά θανατηφόρες συνέπειες. Η πιο δημοφιλής μορφή GHB είναι ένα διάφανο υγρό, άοσμο που μπορεί εύκολα να «γλιστρήσει» στο ποτό ενός θύματος. Η μειωμένη αναπνευστική ικανότητα, ανάλογα με τη δοσολογία είναι χαρακτηριστικό του αφού παράγει μια πολύ λεπτή γραμμή μεταξύ μέθης και κώματος. Τέλος, η κεταμίνη εντάσσεται και αυτή αποτελώντας μια νεότερη μορφή φαρμάκου με ταχύτατο αναισθητικό αποτέλεσμα. Όπως και τα άλλα, χορηγείται στο θύμα λόγω της επίδρασής της στη μνήμη με το αρχικό στάδιο να είναι απευθείας η αμνησία. Σε οποιαδήποτε περίπτωση που συμμετέχει ναρκωτικό βιασμού, ο ερευνητής που θα αναλάβει την υπόθεση, έχει την υποχρέωση να ασχοληθεί με το γεγονός ότι το θύμα δεν είναι σε θέση να δώσει πολλές πληροφορίες σχετικά με το έγκλημα που του συνέβη. Ως εκ τούτου, θα χρειαστεί να χρησιμοποιηθούν κυρίως παραδοσιακές μέθοδοι απόκτησης αποδεικτικών στοιχείων δηλαδή οι ιατρικοί τεχνικοί έκτακτης ανάγκης και το προσωπικό της αίθουσας που θα πρέπει πάντα να ενημερώνονται ότι υπάρχει υποψία για

ναρκωτικό βιασμού στον οργανισμό του θύματος. Οι εξετάσεις αίματος και ούρων μπορεί να δείξουν την παρουσία ενός συγκεκριμένου φαρμάκου και όσο πιο γρήγορα διεξαχθούν οι δοκιμές, τόσο πιο πιθανό είναι το φάρμακο να ανιχνευθεί. Επιπλέον, πολλές είναι οι υπηρεσίες που αναφέρουν ότι τα εγκλήματα αυτά έχουν αυξησει το ποσοστό στην ομοφυλοφιλική κοινότητα (DePresca, 2023).

Τελειώνοντας, το ποσοστό του βιασμού παγκοσμίως κυμαίνεται από δεκατρία τοις εκατό (13%) έως είκοσι επτά τοις εκατό (27%) στα ενήλικα κορίτσια και είκοσι τοις εκατό (20%) έως εξήντα οχτώ τοις εκατό (68%) στους εφήβους (Rickert & Wiemann, 1998). Η σεξουαλική επίθεση είναι ένα ευρέως γνωστό θέμα που μπορεί να συμβεί σε πολλές διαφορετικές κοινωνικές καταστάσεις γι'αυτό και είναι πολύ σημαντικό να υπάρξει εκπαίδευση της ίδιας της κοινωνίας σχετικά με τον «βιασμό με ραντεβού» και σχετικά με τα σχετιζόμενα ναρκωτικά, για τη μείωση των εγκλημάτων σεξουαλικής φύσης (Gomes, 2018).

4.5 Ενδοοικογενειακή βία

Η διασύνδεση μεταξύ ενδοοικογενειακής βίας και αλκοολισμού είναι πολύπλευρη (Minakshi & Joshi, 2012). Η ενδοοικογενειακή βία, που ονομάζεται επίσης και «βία από στενό σύντροφο», αναφέρεται στα πρότυπα συμπεριφοράς σε στενές σχέσεις που χαρακτηρίζονται κυρίως από τη διατήρηση της εξουσίας και του ελέγχου πάνω στον έναν σύντροφο. Θεωρείται και σοβαρή απειλή για την υγεία και τα δικαιώματα των γυναικών σε όλο τον κόσμο (Ahmadi & Rahnavardi, 2018). Συγκεκριμένα, στις ετεροφυλόφιλες σχέσεις, οι άνδρες ορίζονται συχνά ως οι κακοποιητές με τις γυναίκες να είναι τα θύματα, χωρίς όμως αυτό να αποκλείει το γεγονός ότι μπορεί επίσης να είναι εκείνες ο κακοποιός σε μια σχέση (CENTER, 2024). Αυτός ο τύπος βίας είναι ένας από τους πιο σημαντικούς σε όλο τον κόσμο με τεράστιο ιατρικό και νομικό πρόβλημα, με αποτέλεσμα όλο και περισσότερους θανάτους και τραυματισμούς κάθε χρόνο. Η εξάρτηση από το αλκοόλ και πολλές ακόμα ουσίες απαντάται συχνά τόσο στους δράστες όσο και στα θύματα που βιώνουν βία καθημερινά. Έτσι, δίνεται στους επαγγελματίες της ιατρικής που ασχολούνται με τον εθισμό, μια μοναδική ευκαιρία να παρέμβουν και στις δύο απειλητικές για τη ζωή διαταραχές χωρίς καμία διάκριση (Smith, 2000). Ο αλκοολισμός είναι ένας παράγον που αποδυναμώνει ισχυρά τους οικονομικούς και συναισθηματικούς δεσμούς μέσα στην

οικογένεια. Παρά το γεγονός ότι είναι ευρέως διαδεδομένη, μέχρι πρόσφατα αναγνωριζόταν ως ιδιωτική και καθαρά οικογενειακή υπόθεση (Minakshi & Joshi, 2012).

Χαρακτηρίζεται από ένα καταχρηστικό μοτίβο που πολλές φορές συνδυάζεται με παρορμητικά αποτελέσματα του εθισμού, με την κλιμάκωσή της να φτάνει στο μέγιστο, με την κατάχρηση ναρκωτικών και αλκοόλ, φτάνοντας σε μια πολύ επικίνδυνη κατάσταση από την οποία είναι δύσκολη η διαφυγή. Από την άλλη, όμως, αυτός ο τύπος βίας μπορεί να προκαλέσει την έναρξη λήψης παράνομων ουσιών. Τα άτομα που κάνουν κατάχρηση είναι πιο πιθανό να συνάψουν σχέσεις που περιλαμβάνουν ενδοοικογενειακή βία και τα θύματα γιατί το λόγο είναι πιο σίγουρο ότι θα αναπτύξουν τον πειρασμό για την χρήσης τους (AddictionCenter, 2024). Η ανάλυση μεταξύ ενδοοικογενειακής βίας ανά κατηγορία κατανάλωσης, έδειξε σημαντικές διαφορές, όπου οι νέοι που δεν κατανάλωναν αλκοόλ ή ναρκωτικά, είναι και εκείνοι που σημειώνουν χαμηλότερη βαθμολογία στην βία στο σπίτι σε σύγκριση με εκείνους που ανέφεραν κάποιο «κακό» παράδειγμα από το οικογενειακό τους περιβάλλον (Martínez-Lanz, et al., 2014).

Οι βίαιες πράξεις της περιλαμβάνει λεκτικό, συναισθηματικό και σωματικό εκφοβισμό, καταστροφή περιουσιακών στοιχείων του θύματος, απειλές, χαστούκια, γροθιές, κλωτσιές, πνιγμός, κάψιμο, μαχαίρωμα, πυροβολισμός μέχρι και δολοφονία (Treatment, 1997). Υπάρχει μια ισχυρή θετική συσχέτιση μεταξύ της κατανάλωσης αλκοόλ από τους άνδρες και της διάπραξης ενδοοικογενειακής βίας κατά των συντρόφων και των παιδιών (Sabia, 2005). Η κατάχρηση μπορεί να είναι παρούσα στον κακοποιό, στο θύμα ή και στα δύο άτομα. Η υπερβολική χρήση ναρκωτικών ή αλκοόλ μπορεί να αυξήσει αυτόν τον κίνδυνο, δηλαδή να καταλήξει κάποιος θύμα ενδοοικογενειακής βίας και δράστης. Οι επιπτώσεις της ενδοοικογενειακής βίας μπορεί να φέρουν τα θύματα σε κατάσταση απόγνωσης και να χρησιμοποιήσουν τις ουσίες ως διαφυγή, αυξάνοντας την πιθανότητα και του δικού τους εθισμού αφού νιώθουν ότι η μόνη διέξοδος είναι αυτή (CENTER, 2024). Επιπλέον, περιλαμβάνει σωματικές, σεξουαλικές, συναισθηματικές, ψυχολογικές συμπεριφορές ή επιβλαβείς απειλές για έναν οικείο σύντροφο με τις καταχρηστικές τακτικές να είναι η σωματική ή σεξουαλική πράξη, η απομόνωση, η οικονομική κακοποίηση, η παρακολούθηση, η ψυχολογική κακοποίηση και ο εξαναγκασμός που έχει σχέση με την υγεία της ψυχής και τη χρήση ουσιών, συνήθως για την επιβολή εξουσίας και ελέγχου σε αυτές τις σχέσεις (Ahmadi & Rahnavardi, 2018). Ο πιο συχνός τύπος βίας των ενηλίκων λέγεται ότι είναι ο σωματικός, και όσον αφορά τα παιδιά και τους εφήβους,

η σεξουαλική βία ορίζεται ως κυρίαρχη. Άλλοι παράγοντες που σχετίζονται με την απάνθρωπο αυτό ξέσπασμα, εκτός από τα παράνομα ναρκωτικά, είναι επίσης το επίπεδο εκπαίδευσης, η φτώχεια και φυσικά το ιστορικό βίας στην οικογένεια (Martins & Afonso do Nascimento, 2017).

Ευρήματα από μελέτες που έχουν γίνει στον εγκέφαλο έχουν αποδείξει ότι η μακροχρόνια κατανάλωση αλκοόλ προκαλεί μορφολογικές αλλαγές στις περιοχές του εγκεφάλου που εμπλέκονται στον αυτοέλεγχο, τη λήψη αποφάσεων και τη συναισθηματική επεξεργασία. Σύμφωνα με αυτό λοιπόν, οι εγγενείς ντοπαμινεργικές και σεροτονινεργικές ανωμαλίες που εμφανίζονται σε επιθετικά άτομα αυξάνουν την θέλησή τους να διαπράξουν εγκλήματα όταν ανευρίσκεται αλκοόλ στον οργανισμό τους. Μια μελέτη που διεξήχθη διαπίστωσε ότι η πυκνότητα αλκοόλ που «φεύγει» από το σύστημα μας συσχετίστηκε σημαντικά με τα ποσοστά ενδοοικογενειακής βίας με την πάροδο του χρόνου (Sontate, et al., 2021).

Εκτιμάται ότι τρία εκατομμύρια παιδιά γίνονται μάρτυρες σε πράξεις βίας κατά των μητέρων τους καθημερινά και πολλά πείθονται ότι αυτός είναι ένας αποδεκτός τρόπος έκφρασης θυμού, απογοήτευσης ή θέλησης για έλεγχο έτσι ο ρυθμός με τον οποίο η βία μεταδίδεται από γενιά σε γενιά παγκόσμια έχει εκτιμηθεί, περίπου, στο σαράντα τοις εκατό (40%). Αν και αυτός ο αριθμός αντιπροσωπεύει πιθανότητες, όχι απόλυτες, και δέχεται σημαντική ερμηνεία, υποδηλώνει σε μερικούς ότι τρία (3) ή τέσσερα (4) στα δέκα (10) παιδιά που παρατηρούν ή βιώνουν ξυλοδαρμό στις οικογένειές τους διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο να εμπλακούν σε μια τοξική σχέση στην ενήλικη ζωή τους. Ωστόσο, δεν είναι σαφές εάν ένας άνθρωπος είναι βάρβαρος επειδή βρίσκεται υπό την επήρεια μέθης ή αν πίνει για να κατευνάσει τις αναστολές του ενάντια στη βίαιη συμπεριφορά του. Με αυτό οι ίδιοι αντί να αναλάβουν την ευθύνη για τις πράξεις τους, θα κατηγορήσουν τις πράξεις στην ουσία ή τις ουσίες που τους οδηγούν σε ξυλοδαρμό (Treatment, 1997). Ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών αναφέρθηκε σε αυτή την αύξηση της βίας στο σπίτι εν μέσω της πανδημίας COVID-19 ως «σκιώδη πανδημία» αφού αρκετές χώρες εμφάνισαν ένα συγκλονιστικά αυξανόμενο μοτίβο περιπτώσεων ενδοοικογενειακής βίας όπως για παράδειγμα το ποσοστό των τριάντα τοις εκατό (30%) στην Κύπρο. Σύμφωνα με αυτήν την παρατήρηση, αξίζει να σημειωθεί ότι οι πωλήσεις αλκοόλ τον Μάρτιο του 2020 αυξήθηκαν κατά εξήντα επτά τοις εκατό (67%), σε πολλές χώρες Ευρωπαϊκές και μη, κατά τη διάρκεια του lockdown (Sontate, et al., 2021). Τέλος, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας

(ΠΟΥ) εκτιμά ότι περίπου το πενήντα πέντε τοις εκατό (55%) των δραστών ενδοοικογενειακής βίας κατανάλωναν αλκοόλ πριν από την επίθεση, οι γυναίκες που έχουν κακοποιηθεί και συνεχίζουν να κακοποιούνται έχουν δεκαπέντε (15) φορές περισσότερες πιθανότητες να ξεκινήσουν τις καταχρήσεις και το εξήντα οκτώ τοις εκατό (68%) των παραβατικών νέων που στεγάζονται στα προγράμματα θεραπείας είχαν γίνει μάρτυρες της κακοποίησης της μητέρας τους ή είχαν κακοποιηθεί οι ίδιοι με αποτέλεσμα να χρειάζονται ψυχική ιατρική βοήθεια (Smith, 2023).

Κεφάλαιο 5. Σύνδεση εξάρτησης και δεικτών εγκληματικότητας

Η αυξημένη εγκληματική δραστηριότητα συνδέεται πολύ στενά με την εξάρτηση από τις ναρκωτικές ουσίες και είναι μια αρκετά πολύπλοκη και δύσκολη κατάσταση η οποία δεν μπορεί να εξαφανιστεί πλήρως (Ibrahim, 2023). Ιστορικές και σύγχρονες έρευνες παγκοσμίως καθώς και πολιτιστικά θέματα των ναρκωτικών, δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στην τάξη και το φύλο των χρηστών. Ο τρόπος με τον οποίο ξεκίνησε η χρήση τους για πρώτη φορά στον Δυτικό κόσμο εξετάζεται υπό τον τίτλο «Νόμοι περί ναρκωτικών και κουλτούρα ναρκωτικών» (Eleonorasdotter, 2023). Υπό το πρίσμα αυτών των ευρημάτων, έχει δοθεί, από τους ειδικούς, μεγαλύτερη προσοχή στην τοξικότητα, καθώς αποτελεί σημαντικό παράγοντα κινδύνου για εγκληματική διαγωγή. Επιπλέον, από τα αποτελέσματα των καθημερινών ερευνών προκύπτει ο προσδιορισμός του τρόπου με τον οποίο τα διάφορα είδη μπορούν να οδηγήσουν σε εξαιρετικά ακραία πρότυπα ποινικών αδικημάτων. Μέσω αυτής της αναδρομικής εξέτασης, εξυπακούεται ότι τα άτομα με πολλαπλή κατανάλωση διάφορων ειδών ναρκωτικών έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα να συμμετάσχουν σε αλλιώτικους τύπους αδικημάτων. Ως εκ τούτου, οι βασικοί δείκτες της κατάχρησής τους και της εγκληματικότητας διερευνώνται λεπτομερέστερα, με το αδίκημα να αναλύεται κατά είδος εγκλήματος με σκοπό να υπάρξει βελτίωση και κατανόηση της σχέσης μεταξύ των διαφορετικών τύπων χρήσης ναρκωτικών και των διαφόρων κατηγοριών εγκληματικότητας (Ibrahim, 2023).

Τα αναγραφόμενα εγκλήματα από τις υπηρεσίες επιβολής του νόμου όλων των χωρών μπορεί να σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με ναρκωτικά ενώ παράλληλα υπάρχει μια αυξανόμενη ανησυχία σχετικά με την καθημερινή χρήση παράνομων ουσιών, ιδίως μεταξύ των νέων, η οποία θεωρείται από πολλούς ότι παίζει πρωταρχικό ρόλο στην

πολλαπλασιασμό των εγκληματικών δραστηριοτήτων. Μετά από σχετική έρευνα σε φυλακισμένους, φάνηκε ότι περίπου το σαράντα τοις εκατό (40%) αυτών, ήταν εσώκλειστοι λόγω διάπραξης φόνου υπό την επήρεια ουσιών. Το ογδόντα πέντε τοις εκατό (85%) των ατόμων που είχαν συλληφθεί προηγουμένως για εγκλήματα ναρκωτικών εξακολουθούσαν να έχουν την τρέχουσα φυλάκισή τους ενώ το ογδόντα δύο τοις εκατό (82%) παραδέχθηκε ότι ο εθισμός τους είχε τόσο συμπεριφορικές όσο και ψυχολογικές επιπτώσεις στον χρήστη και στην εγκληματική επιτροπή (Yine, 2024).

Από τα πιο επικίνδυνα παράνομα ναρκωτικά που σχετίζονται πλήρως με το έγκλημα θεωρούνται τα φάρμακα κατηγορίας Α όπου συμπεριλαμβάνονται ισχυρές ουσίες με θανατηφόρες παρενέργειες. Το ποσοστό εγκληματικότητας κατά την τελευταία δεκαετία έχει δείξει αύξηση της ποσότητας που διαπράττονται λόγω αυτών. Παράνομοι έμποροι ναρκωτικών, λαθρεμπόριο ηρωίνης, κοκαΐνης και άλλων ουσιών στο Ηνωμένο Βασίλειο, την Ευρώπη και τις ΗΠΑ έχουν την τάση να δελεάζουν νεότερους εφήβους να συμμετάσχουν στην τρέλα αυτή. Αυτοί οι διακινητές αποκρύπτουν τον δρόμο τους σε χώρες όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, όπου η ζήτηση αυξάνεται συνεχώς, με τα αποτελέσματα να δείχνουν μια σημαντική θετική συσχέτιση μεταξύ της σχέσης των ουσιών και του ποσοστού εγκληματικότητας (O'Hagan, 2020). Η αυξανόμενη εμπλοκή ανηλίκων σε εγκλήματα τέτοιου είδους είναι ένα πρόβλημα που και η χώρα μας έχει έρθει αντιμέτωπη τα τελευταία χρόνια, με τον αριθμό τους, όπου οι ανήλικοι εμφανίζονται ως δράστες, έχει αυξηθεί. Μια ανησυχητική περίπτωση είναι ότι οι ανήλικοι συμβαδίζουν με τους ενήλικες δράστες εγκλημάτων που σχετίζονται με ναρκωτικά, καθώς και στις δύο κατηγορίες υπάρχει μια αξιοσημείωτη τάση αύξησης της εκπροσώπησης αυτής της ομάδας δράσης. Οι ενδείξεις από το Υπουργείο Εσωτερικών δείχνουν όλο και περισσότερες λεπτομέρειες στην εξέλιξη αυτού του λεπτού φαινομένου με το ποινικό αδίκημα της μη εξουσιοδοτημένης παραγωγής και προώθησης και το ποινικό αδίκημα της μη εξουσιοδοτημένης κατοχής να λαμβάνει θέση. Η ηλικιακή γκάμα των ανηλίκων δραστών εγκληματικών πράξεων που σχετίζονται με ναρκωτικά είναι τέτοια ώστε η πλειονότητα τους να είναι άτομα ηλικίας 16 και 17 ετών ενώ όσον αφορά τη δομή των φύλων, τα αγόρια αποτελούν την κυρίαρχη κατηγορία (Lajić, 2022).

Μια συχνή απορία που υπάρχει, λοιπόν, από το ευρύ κοινό είναι γιατί οι γυναίκες ενώ χρησιμοποιούν περισσότερα φάρμακα στην καθημερινότητα, δεν έχουν πολλές σχέσεις με τα παράνομα ναρκωτικά όπως οι άνδρες. Αυτό, σχετίζεται με τον τρόπο με τον

οποίο έχει διαμορφωθεί ιστορικά η κατάχρηση από τις γυναίκες και με τον τρόπο με τον οποίο οι επιπτώσεις διαφορετικών ουσιών μπορούν να συσχετιστούν με το φύλο και την τάξη. Το 1968, τέθηκε σε ισχύ στη Σουηδία ο νόμος περί ποινών για τα ναρκωτικά και από τότε η ρύθμιση ορισμένων ναρκωτικών έγινε αυστηρότερη. Η πλειονότητα αυτών των μελετών, και η έρευνα για τα ναρκωτικά γενικά, επικεντρώνονται στους άνδρες και στα κοινωνικά περιθωριοποιημένα άτομα. Όταν συνδέεται μόνο με περιθωριοποιημένα άτομα, η ηθική καταδίκη των ναρκωτικών και της χρήσης που βασίζεται σε αυτή την έρευνα, θα κατευθύνεται προς μια συγκεκριμένη ομάδα ανθρώπων και όχι προς συγκεκριμένες ουσίες (Eleonorasdotter, 2023).

Συμπερασματικά, η χρήση παράνομων ουσιών έχει ισχυρή σύνδεση με εγκληματικές δραστηριότητες και λόγω του αξιόλογου αριθμού που αποκαλυφθήκαν σε πολλά ιδρύματα τα τελευταία χρόνια, το πρόβλημα της διερεύνησης τέτοιων εγκλημάτων παραμένει σημαντικό (Yine, 2024). Οι κρατικοί θεσμοί θα πρέπει να δώσουν προτεραιότητα στην αποκατάσταση των καταδίκων, προκειμένου να μειωθεί η επανάληψη των εγκληματικών πράξεων αλλά συνιστάται να ληφθούν και μέτρα εντός των φυλακών με στόχο τον περιορισμό της συνεχούς διακίνησης (Yine, 2024). Τα διοικητικά αδικήματα και τα εγκλήματα που συνδέονται με τα ναρκωτικά χαρακτηρίζονται από τεράστιο δημόσιο κίνδυνο με τα κριτήρια οριοθέτησης τους να αποτελούνται από συγκεκριμένους όρους και τυπικό χαρακτήρα (EUCPN, 2022) (Clayton, 2024).

Συμπεράσματα

Με βάση την βιβλιογραφική ανασκόπηση, τα άτομα που καταναλώνουν εθιστικές ουσίες οποιουδήποτε είδους, πάσχουν τόσο από σωματικό, όσο και ψυχικό πόνο, κάτι που δείχνει ότι υπάρχει τελικά στενή σχέση μεταξύ κατάχρησης, άγχους και ψυχικής υγείας. Παρόλα αυτά, είναι λίγοι αυτοί που θα έδιναν χρήματα σε ακόμα περισσότερους φόρους ώστε να βοηθήσουν στην εξαφάνιση αντιναρκωτικών οργανωμένων ομάδων.

Συμπερασματικά, σύμφωνα με το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης «τα ναρκωτικά είναι ένα πολύπλοκο κοινωνικό φαινόμενο που αφορά την υγεία και πλήττει εκατομμύρια ανθρώπους στην ΕΕ». Η αγορά τους είναι μια από τις σημαντικότερες πηγές εισοδήματος των ομάδων οργανωμένου εγκλήματος στην Ευρώπη και η ετήσια αξία της υπολογίζεται σε τουλάχιστον 30 δισ. €. Επιπλέον, για να αντιμετωπιστεί η

εγκληματικότητα που συνδέεται με αυτές τις παράνομες ουσίες, η ΕΕ υποχρεωτικά πρέπει να ισχυροποιήσει τα μέσα ασφαλείας της. Τα μέτρα βάζουν ως στόχο την πρόληψη, την αποτροπή και την παρεμπόδιση των φριχτών πράξεων, μαζί με την συνεργασία των δικαστικών αρχών και των αρχών επιβολής του νόμου, της ανταλλαγής, της απαγόρευσης, των ερευνών και της ηγεσίας των συνόρων.

Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (EMCDDA) είναι η επικεφαλής αρχή για τα παράνομα ναρκωτικά στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Προϋπόθεσή της είναι η κορυφαία εφαρμογή στρατηγικής καταπολέμησης και η εξασφάλιση φυσικά της συμμετοχής της κοινωνίας και των πολιτών με σκοπό να διατεθούν όλοι οι επαρκείς αναγκαίοι πόροι.

Η καταπολέμηση της διακίνησης αποτελεί προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Πολυκλαδικής Πλατφόρμας κατά των Εγκληματικών Απειλών (EMPACT), μιας πρωτοβουλίας για την ασφάλεια που προωθείται από τα κράτη μέλη της ΕΕ με σκοπό τον εντοπισμό, την ιεράρχηση και την εξάλειψη των απειλών που προέρχονται από το οργανωμένο διεθνές έγκλημα (Ένωσης, 2024).

Αναφορές

- (ΟΚΑΝΑ), Ο. Κ. τ. Ν., 2024. *Οινοπνευματώδη (Αλκοόλ)*, Αθήνα: Οργανισμός Κατά των Ναρκωτικών (ΟΚΑΝΑ).
- Adamowicz, P. & Kala, M., 2005. *Date-rape drugs scene in Poland*, Πολωνία: Przegląd Lekarski 62(6):572-5.
- AddictionCenter, 2024. *Addiction And Domestic Violence*, s.l.: AddictionCenter.
- Ahmadi, M. & Rahnavardi, M., 2018. *Comparing Husbands' Addiction in Women With and Without Exposure to Domestic Violence*, Ιράν: Journal of Holistic Nursing and Midwifery 28(4):231-238.
- Bell, M., Holbrook, A., Wallace, C. & Hanel, E., 2024. *Characteristics of Drug Poisonings Seen in the Emergency Department of an Urban Hospital*, Καναδάς: The Canadian journal of hospital pharmacy 77(2).
- Bisback, A., Vanderplasschen, W. & Olivier, C. F., 2022. *Differences in Offending Behaviors, Aggression, Substance Use, and Mental Health Problems between Male Drug Dealers and Non-Drug Dealers in Belgian Youth Detention Centers*, Γάνδη: International Journal of Environmental Research and Public Health (IJERPH).
- Brandt, J. & Leong, C., 2017. *Benzodiazepines and Z-Drugs: An Updated Review of Major Adverse Outcomes Reported on in Epidemiologic Research*, s.l.: Pub Med(4):493-507.
- Breen, J. v., Liem, M. & Rabolini, A., 2023. *Drug-related Homicide*, Αμερική: Temple University Press.
- Buxton, J., 2019. *The British Columbia Drug Overdose and Alert Partnership: Interpreting and sharing timely illicit drug information to reduce harms*, Αμερική: Journal of Community Safety and Well-Being 4(1):4.
- Cadet, J. L. & Bisagno, V., 2016. *Neuropsychological Consequences of Chronic Drug Use: Relevance to Treatment Approaches*, s.l.: PubMed.
- Center, G. S. T., 2024. *What Are Z-Drugs And Are They Addictive?*, s.l.: Garden State Treatment Center.
- CENTER, S. C. R., 2024. *Domestic Violence and Substance Abuse*, Καλιφόρνια: SOUTHERN CALIFORNIA REHAB CENTER.
- Chalub, M., 2006. *[Alcohol, drugs and crime]*, Βραζιλία: Brazilian journal of psychiatry.
- Clayton, C., 2024. *Drugs and Crime*, Αμερική: Research Gate.
- Coomber, R., 2009. *The Adulteration of Drugs: What Dealers Do to Illicit Drugs, and What They Think is Done to Them*, Liverpool: Addiction Research & Theory 5.
- Crime, U. N. O. o. D. a., 2004. *DRUGS AND CRIME TRENDS IN EUROPE*, Βιέννη: United Nations Office on Drugs and Crime.

- Darke, S., 2010. *The toxicology of homicide offenders and victims: A review*, s.l.: PubMed.
- Department, N. H., 2024. *Club Drugs (Ecstasy, Herbal Ecstasy, Rohypnol, GHB, Ketamine)*, Νέα Υόρκη: NYC Health Department.
- DePresca, J., 2023. *Date Rape Drugs*, Αμερική: Law and Order.
- Desimone, J., 2001. *The Effect of Cocaine Prices on Crime*, s.l.: Economic Inquiry 39(4):627-43.
- Draskovic, M., 2023. *Marijuana*, s.l.: Ardu Recovery Center .
- Draskovic, M., 2023. *What are the Types of Illegal Drugs?*, United States: Ardu Recovery Center.
- Dull, R. & Giacompassi, D., 1987. *The impact of local alcohol ordinances on official crime rates: The case of Tennessee*, s.l.: Justice Quarterly 4(2):311-323.
- Eleonorasdotter, E., 2023. *Drugs, Alcohol and Medicine in Sweden*, Σουηδία: Women's Drug Use in Everyday Life.
- EMCDDA, 2018. *Drug-related homicide in Europe: a first review of the data and literature*, Λονδίνο: EMCDDA.
- EMCDDA, E. M. C. f. D. a. D. A., 2023. *Η κατάσταση των ναρκωτικών στην Ευρώπη έως το 2023*, s.l.: European Drug Report 2023.
- EUCPN, 2022. *Πρόληψη εγκλημάτων που σχετίζονται με*, Ελλάδα: EUCPN.
- Farber, D., 2021. *Drug Dealers*, Ευρώπη: The War on Drugs (pp.37-63).
- FDA, 2024. *Taking Z-drugs for Insomnia? Know the Risks*, s.l.: FDA.
- Fedorov, A. V., 2015. *Correlation of administrative drug-related offences and drug-related crimes: past, present and future*, s.l.: Research Gate.
- Feltenstein, M. W., See, R. & Fuchs, R., 2021. *Neural Substrates and Circuits of Drug Addiction*, s.l.: PubMed.
- Fernández-Montalvo, J., López-Goñi, J. & Arteaga, A., 2011. *Violent Behaviors in Drug Addiction: Differential Profiles of Drug-Addicted Patients With and Without Violence Problems*, s.l.: PubMed(1):142-57.
- Finkelstein, Y. et al., 2010. *Colchicine poisoning: the dark side of an ancient drug*, Αμερική: PubMed.
- Fitterer, J. L. & Nelson, T., 2015. *A Review of the Statistical and Quantitative Methods Used to Study Alcohol-Attributable Crime*, s.l.: PubMed.
- Foundation, A. a. D., 2024. *Amphetamines*, s.l.: Alcohol and Drug Foundation.
- Friedman, A. S., Glassman, K. & Terras, B., 2001. *Violent behavior as related to use of marijuana and other drugs*, s.l.: PubMed(1):49-72.

- Friedman, A. S., Glassman, K. & Terras, B., 2001. *Violent behavior as related to use of marijuana and other drugs*, s.l.: PubMed.
- Friedman, A. S., Terras, A. & Glassman, K., 2003. *The differential disinhibition effect of marijuana use on violent behavior: a comparison of this effect on a conventional, non-delinquent group versus a delinquent or deviant group*, s.l.: PubMed.
- Gately, N., 2012. *Amphetamine users and crime in Western Australia, 1999-2009*, s.l.: Research Gate.
- Geberth, V. J., 1990. *Investigation of Drug-Related Homicides*, Αμερική: Law and Order.
- Gigani, M., 2023. *EU'S BATTLE AGAINST DRUG TRAFFICKING: CAN THE EU TURN THE TIDE?*, Αμερική: Euranet Plus News Agency | Digital Media.
- Goldstein, P. J., 1985. *The Drugs/Violence Nexus: A Tripartite Conceptual Framework*, s.l.: Journal of Drug Issues 15(4):493-506.
- Gomes, A., 2018. *Date Rape Drugs*, Πόρτο: Research Gate.
- Gossop, M., 2023. *Drug Addiction and its Treatment*, s.l.: Research Gate.
- Gunja, N., 2013. *In the Zzz zone: the effects of Z-drugs on human performance and driving*, s.l.: Pub Med (2):163-71.
- Gunja, N., 2013. *The clinical and forensic toxicology of Z-drugs*, s.l.: Pub Med(2):155-62.
- Harper, A., 2022. *Crime in a Time of Cannabis: Estimating the Effect of Legalizing Marijuana on Crime Rates in Colorado and Washington Using the Synthetic Control Method*, s.l.: Journal of Drug Issues 53(1):002204262211341.
- HealthyLiving.gr, 2015. *Κατασταλτικά του ΚΝΣ (κεντρικού νευρικού συστήματος)*, Αθήνα: HealthyLiving.gr.
- Horvath, M. A. H. & Brown, J., 2006. *The Role of Drugs and Alcohol in Rape*, Λουισιάνα: Medicine, Science, and the Law 46(3).
- Hunt, D., 1991. *Stealing and dealing: cocaine and property crimes*, s.l.: PubMed110:139-50.
- Ibrahim, F., 2023. *The Link between Drug Dependency and Criminality: A Systematic Review*, Μαλαισία: Research Gate.
- Isenschmid, D., Arunkumar, P., Schmidt, C. & Logan, B., 2022. *Detected drugs in homicides: A tale of two cities – Chicago and Detroit*, Σικάγο: Toxicologie Analytique et Clinique 34(3):S121-S122.
- Jian-Feng Liu, L. J.-X., 2018. *Drug addiction: a curable mental disorder?*, s.l.: PubMed.
- Kaki, S., 2024. *Drug poisoning deaths by occupation and drug type, Massachusetts 2010-2019*, Μασαχουσέτη: Annals of Work Exposures and Health 68(3).

Kankaanpää, A., 2023. *Comparison of poisoning deaths with wastewater-based consumption estimates and assessment of fatal toxicity for amphetamine-type stimulant drugs*, s.l.: Drug Testing and Analysis 16(8216).

Kolosnitsyna, M., 2018. *Alcohol consumption externalities: An impact of alcohol policies on crime rates*, Ρωσσία: Research Gate.

Kutsev, V. V., 2024. *Forms and methods of preventing crimes in the field of drug trafficking*, Ρωσσία: Research Gate.

Lajić, O., 2022. *Juvenile drug-related crime in Serbia: Current situation and tendencies*, Σερβία: Bezbednost Beograd 64(3):22-45.

LAWSPOT, 2019. *Άρθρο 14 - Ποινικός Κώδικας (Νόμος 4619/2019) - Έννοια της αξιόποινης πράξης*, Αθήνα: LAWSPOT.

Lawyers, K. & Y. A. C. D., 2024. *Can Drug Dealers be Charged with Murder after a Heroin Overdose?*, Αμερική: Kohn & Yager: Atlanta Criminal Defense Lawyers.

Macit, R., 2017. *Becoming a Drug Dealer in Turkey*, Χαρράν: Journal of Drug Issues.

Manchikanti, L. et al., 2022. *Fourth Wave of Opioid (Illicit Drug) Overdose Deaths and Diminishing Access to Prescription Opioids and Interventional Techniques: Cause and Effect*, Αμερική: PubMed.

Marshall, B. D. L. et al., 2008. *Physical violence among a prospective cohort of injection drug users: a gender-focused approach*, s.l.: PubMed.

Martínez-Lanz, P., González-González, A. & Betancourt Ocampo, D., 2014. *Domestic Violence and Alcohol and Illegal Drugs Consumption in Mexican Youth*, Μεξικό: Journal of Health Science 2.

Martins, A. G. & Afonso do Nascimento, A. R., 2017. *Domestic violence, alcohol and other associated factors: A bibliometric analysis*, Μαδρίτη: Arquivos Brasileiros de Psicologia 69(1):107-121.

McGinn, M. A. et al., 2021. *Drug addiction co-morbidity with alcohol: Neurobiological insights*, s.l.: PubMed2021:157:409-472.

Medicine, N. L. o., 2023. *Marijuana*, s.l.: Clinical and Research Information on Drug-Induced Liver Injury.

Meyers, C., 2022. *Social Consequences of Drug Legalization*, s.l.: Drug Legalization.

Miller, N. S., Ipeku, R. & Oberbarnscheidt, T., 2020. *A Review of Cases of Marijuana and Violence*, s.l.: PubMed.

Minakshi & Joshi, P., 2012. *Disaster and domestic violence: The alcohol connection*, Ινδία: Man in India 92(3):551-559.

Nutt, D. et al., 2021. *Alcohol and the Brain*, s.l.: PubMed.

- Nwogu, M. I. O., 2022. *Drug Abuse and Crime – The Challenges to Nation Building*, Awka: American Journal of Law.
- O'Hagan, A., 2020. *Does the use of illicit drugs specifically class a drugs influence the crime rate?*, Αμερική: Forensic Research & Criminology International Journal.
- Odieka, A. E., Obuzor, G. U. & Oyehan Oyedeji , O., 2022. *The Medicinal Natural Products of Cannabis sativa Linn*, Mthatha: PubMed.
- Okoye, N. A., 2024. *Negative Implications of Drug and Substance use on Mental Health*, s.l.: International Neuropsychiatric Disease Journal 21(4):18-25.
- O'Malley, P., 2001. *Property Crime and Women Drug Dealers in Australia*, Αυστραλία: Journal of Drug Issues 31(2).
- Peacock, A. et al., 2018. *Global statistics on alcohol, tobacco and illicit drug use: 2017 status report*, s.l.: PubMed.
- Perkins, W., 2019. *Date Rape Drugs*, Αμερική: The Encyclopedia of Women and Crime.
- Raine, A., 2018. *The neuromoral theory of antisocial, violent, and psychopathic behavior*, s.l.: Epub.
- Rasmussen, N., 2008. *America's First Amphetamine Epidemic 1929–1971*, s.l.: PubMed 98(6):974-85.
- Rickert, V. I. & Wiemann, C. M., 1998. *Date rape among adolescents and young adults*, Κοπεγχάγη: PubMed.
- Righteous, I., 2021. *DRUG ABUSE AND RAPE ISSUES IN 21 ST CENTURY*, Τέξας: Research Gate.
- Sabia, J. J., 2005. *Alcohol consumption and domestic violence against mothers*, Ευρώπη: The Journal of Mental Health Policy and Economics 7(4):191-205.
- Sankhla, M. S., Kumari, M., Nandan, M. & Kumar, R., 2017. *Forensic Identification of Sexual Assault by use of Date Rape Drugs*, Νέο Δελχί: Research Gate.
- Scott, K. S., 2022. *Drug Facilitated Crimes*, Αλαμπάμα: Encyclopedia of Forensic Sciences.
- Senay, E. & Wettstein, R., 1983. *Drugs and homicide: a theory*, Αμερική: PubMed.
- Siafis, S., 2023. *Prescribing Z-drugs in Greece: an analysis of the national prescription database from 2018 to 2021*, s.l.: Research Gate.
- Singh, D. s., 2020. *The relationship between amphetamine-type stimulant (ATS) use and violent crime in Penang, Malaysia: findings from a preliminary study*, s.l.: Drugs: Education Prevention and Policy 28(5):1-10.
- Singh, S., 2023. *Causes, Consequences and Innovative Solutions to Drug Abuse*, s.l.: Research Gate.

- Sitte, H. H. & Freissmuth, M., 2015. *Amphetamines, new psychoactive drugs and the monoamine transporter cycle*, s.l.: PubMed 36(1):41-50.
- Smith, C., 2023. *The Tragedy Of Alcohol And Domestic Abuse*, Αμερική: Alcohol Rehab Guide.
- Smith, J. W., 2000. *Addiction medicine and domestic violence*, Αμερική: PubMed.
- Soh, K. C., 2020. *Psychological trauma encountered by drug dealers: A narrative review*, Unknown: Research Gate.
- Sontate, K. V., Kamaluddin, . M. R. & Mohamed, I. N., 2021. *Alcohol, Aggression, and Violence: From Public Health to Neuroscience*, Μαλαισία: PubMed.
- Sopromadze, S. & Tsiskaridze, A., 2017. *Violent Behavior*, s.l.: PubMed.
- Soroka, E. A., 2023. *Benzodiazepines and z-drugs - between treatment effectiveness and the risk of addiction*, s.l.: Journal of Education Health and Sport 46(1):468-480.
- Statute, D. I. H., 2024. *Why Are Drug Dealers getting away with murder?*, Αμερική: Drug Induced Homicide Statute.
- Tidy, D. C., 2022. *Benzodiazepines and Z drugs*, s.l.: Patient.
- Treatment, C. f. S. A., 1997. *Substance Abuse Treatment and Domestic Violence.*, Αμερική: PubMed.
- Ünlü, A. & Demir, O., 2012. *Addict and non-addict drug dealers in Istanbul, Turkey: Profiles and differences*, Τουρκία: Journal of Human Sciences 9(2).
- Volkow, N. D., 2020. *Drugs, Brains, and Behavior: The Science of Addiction*, s.l.: National Institute on Drug Abuse.
- Volonnino, G. et al., 2023. *Z-Drugs and their use in Drug-Facilitated Crimes: a review of the literature*, s.l.: PubMed (5):451-468.
- Votaw, V., 2023. *Prevalence and correlates of the misuse of z-drugs and benzodiazepines in the National Survey on Drug Use and Health*, s.l.: Research Gate.
- Wang, S.-C. et al., 2020. *Alcohol Addiction, Gut Microbiota, and Alcoholism Treatment: A Review*, s.l.: PubMed.
- Webster, L. R., 2017. *Risk Factors for Opioid-Use Disorder and Overdose*, Αμερική: PubMed.
- World, F. f. a. D.-F., 2009. *The truth about drugs*, Los Angeles, California: Foundation for a Drug-Free World.
- World, F. f. a. D.-F., 2024. *Depressants*, s.l.: Foundation for a Drug-Free World.
- World, F. f. a. D.-F., 2024. *Stimulants*, s.l.: Foundation for a Drug-Free World.

- Wu, G., 2020. *Impact of recreational marijuana legalization on crime: Evidence from Oregon*, Κίνα: Journal of Criminal Justice.
- Xenakis, S., 2011. *Organised crime in Greece: defining and assessing the threat*, Λονδίνο: Research Gate.
- Yine, L., 2024. *Analysis of Drug-Alcohol Crime Nexus: A Case Study in Ghana*, Γκάννα: The International Journal of Science & Technoledge.
- Zarafonitou, C., 2022. *Crime, Criminal Policy and Social Reactions in Greece in the Era of COVID-19*, Αθήνα: Research Gate.
- Αστυνομία, Ε., 2019. *Στατιστικά στοιχεία εγκληματικότητας*, s.l.: Ελληνική Αστυνομία - Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη.
- ΓΑΛΗΝΟΣ, 2024. *Αμφεταμίνη*, s.l.: ΓΑΛΗΝΟΣ.
- Ένωσης, Σ. Ε., 2024. *Πολιτική της ΕΕ για τα ναρκωτικά*, Λισαβόνα: Συμβούλιο Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- ΚΕΘΕΑ, 2018. *Εκτός από τα ναρκωτικά ποιες άλλες ουσίες είναι εξαρτησιογόνες;*, Αθήνα: ΚΕΘΕΑ.
- ΚΕΘΕΑ, 2018. *Μεθαμφεταμίνη: Τι είναι και πώς επιδρά*, s.l.: ΚΕΘΕΑ.
- ΚΕΘΕΑ, 2018. *Τι είναι τα ναρκωτικά;*, Αθήνα: ΚΕΘΕΑ.
- ΚΕΘΕΑ-ΠΙΛΟΤΟΣ, 2024. *Τι εννοούμε όταν λέμε ότι τα ναρκωτικά μπορούν να επηρεάσουν την ψυχική μας ζωή (τα συναισθήματα, τη συμπεριφορά και την αντίληψη);*, s.l.: ΚΕΘΕΑ-ΠΙΛΟΤΟΣ.
- Μαζιάς, Γ., 2024. *Η Ευρώπη γίνεται παράδεισος για τις νέες... πολυεθνικές του οργανωμένου εγκλήματος*, Αθήνα: in newspaper.
- Μανιάτης, Π., 2024. *Η ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΟ 2023 – ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ: Σκιές στο Αιγαίο*, Αθήνα: ΤΑ ΝΕΑ ΤΗΣ ΛΕΣΒΟΥ.
- Νόμος, 2013. *Νόμος 4139/2013 : Νόμος περί εξαρτησιογόνων ουσιών και άλλες διατάξεις*, Αθήνα: e-nomothesia.
- ΟΚΑΝΑ, 2003. *Στοιχεία για εξαρτησιογόνες ουσίες*. 2η ed. Αθήνα: Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής.
- ΟΚΑΝΑ, 2021. Αθήνα: ΟΚΑΝΑ.
- ΟΚΑΝΑ, 2021. *Εισπνεόμενα/Πτητικά*, Αθήνα: ΟΚΑΝΑ.
- ΟΚΑΝΑ, 2024. *Κοκαΐνη*, Αθήνα: ΟΚΑΝΑ.
- ΟΚΑΝΑ, 2024. *Μαριχουάνα*, Αθήνα: ΟΚΑΝΑ.
- ΟΚΑΝΑ, 2024. *Μεθαμφεταμίνη (Speed)*, Αθήνα: ΟΚΑΝΑ.
- Τσατσάκης, Α., 2022. *Τοξικολογία στον σύγχρονο κόσμο*. 2η ed. Αθήνα: Νέον εκδόσεις.

Τσομπάνη, Θ., 2020. *Η ιστορία των οχτώ διασημότερων ναρκωτικών*, s.l.: Psychology.gr.

Буzanoва, А., 2023. *Features of initiating criminal cases for crimes related to illegal drug trafficking committed in correctional institutions*, Ρωσσία: Research Gate.

Πηγές Εικόνων

ΕΙΚΟΝΑ 1. ΒΑΣΙΚΑ ΓΑΓΓΛΙΑ ΤΟΥ ΕΓΚΕΦΑΛΟΥ	7
ΕΙΚΟΝΑ 2. ΕΚΤΕΤΑΜΕΝΗ ΑΜΥΓΔΑΛΗ ΕΓΚΕΦΑΛΟΥ	7
ΕΙΚΟΝΑ 3. ΠΡΟΜΕΤΩΠΙΑΙΟΣ ΦΛΟΙΟΣ ΕΓΚΕΦΑΛΟΥ.....	8
ΕΙΚΟΝΑ 4 ΑΡΙΣΤΕΡΑ: ΕΓΚΕΦΑΛΟΣ ΜΗ ΑΛΚΟΟΛΙΚΟΥ ΑΤΟΜΟΥ & ΔΕΞΙΑ: ΕΓΚΕΦΑΛΟΣ ΑΛΚΟΟΛΙΚΟΥ ΑΤΟΜΟΥ	12
ΕΙΚΟΝΑ 5 ΑΡΙΣΤΕΡΑ: ΥΓΙΗΣ ΕΙΚΟΝΑ ΕΓΚΕΦΑΛΟΥ & ΔΕΞΙΑ: ΕΓΚΕΦΑΛΟΣ ΥΠΟ ΤΗΝ ΕΠΗΡΕΙΑ ΚΟΚΑΪΝΗΣ.....	14
ΕΙΚΟΝΑ 6. ΕΙΔΗ ΚΑΝΝΑΒΗΣ	15